

Jožica Škofic

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Ljubljana

O ptičjem lovu in ptičarstvu po kroparsko

Članek prinaša narečna besedila in besedje, predstavljeno v obliki slovarja, zbrana ob raziskovanju zanimivega običaja moških prebivalcev Kroke na Gorenjskem – lova na ptiče pevce.

The article presents dialect texts and vocabulary pertaining to the interesting custom of capturing songbirds in Kropa in Upper Carniola. The material, presented in dictionary form, was collected in the course of fieldwork among the male inhabitants of Kropa.

1. Uvod

Ptičji lov je bil nekoč ena najbolj priljubljenih prostočasnih dejavnosti predvsem moških prebivalcev Kroke na Gorenjskem (ženske pa so se v prostem času ukvarjale predvsem z gojenjem okenskega cvetja) – pomenil jim je stik z naravo, katere del so tako prinašali v svoje domove in vigenjce – žebljarske delavnice. S to dejavnostjo so bili zaposleni vse leto, saj je pomenila tako pripravljanje limanic in pasti za lov kot sam lov in opazovanje ptičev v naravi ter ukvarjanje s ptiči pevci doma, gojenje in parjenje, skrb za zarod, pripravljanje ptičje hrane, izdelovanje ptičjih kletk, izražala pa je tudi svojevrstno strast in celoletno tekmovalnost med ptičarji.¹ O pomenu ptičjega lova in ptičarstva za Kroparje med drugim pričajo tudi nekateri razstavnici predmeti v etnološki sobi kroparskega Kovaškega muzeja – npr. folovž in špringoš.

V Kropi so se s ptičjim lovom ukvarjali fantje od zgodnje mladosti (informant Nace Blaznik se spominja, da je lovil že kot 7-letni fantič in zato tudi večkrat zamudil šolski pouk) do starosti, v kateri so še zmogli premagovati pot do lovišča, čakati v mrzlih jutrih na morebitni ulov ali si priskrbeti lim, potreben za limanice, ki so bile najpogostejša past pri ptičjem lovu (informant Tone Šolar se spominja, da je nabiral lim in lovil še skupaj s svojim očetom). Nekateri so lovili sami, nekateri v parih, redko večja skupina ptičarjev skupaj. Svoje znanje so prenašali na svoje moške potomce – medtem ko so bile ženske iz te dejavnosti izključene. Najbolj razširjen je bil ptičji lov po spominu informantov v 20. in 30. letih 20. stoletja, v drugi polovici 20. stoletja pa je počasi začel izginjati. Ptičarji so se sicer zavedali, da je ptičji lov prepovedan, toda strast in izgovor, da ujetih ptičev ne čaka smrt, ampak kletka, iz katere bodo s petjem razveseljevali svojega gospodarja, sta jim zadoščala, da so svojo priljubljeno in bolj kot ne javno priznano in odobravano dejavnost izvajali. Zelo redki so ptiče lovili zato, da bi jih jedli – v ljudskem spominu je tako ostal neki Irga, ki da se mu je, ker je ptiče jedel, hudič prikazal in se je ubil. Zelo redko in naskrivaj – kajti »Krô:parjə so bli bogabojé:č in usmì:len əldjè:, zatò: k so samì: slá:b žūč:l, so se jəm pa 'tud žūalì: smí:lle!«² – pa je vendarle kaka mlada šoja v času najhujše lakote končala tudi na krožniku.

¹ Eržen 1997.

² Povedal Tone Šolar v Kropi poleti leta 2000.

Ptičji lov je v Kropi tudi pokazatelj izrazito tesnega stika ljudi z naravo, saj je od ptičarjev zahteval veliko znanja o dogajanju v naravi, o življenju ptičev in njihovem življenjskem ritmu ter življenjskem prostoru. Pri ptičjem lovu se je ptičar moral na neki način zlit z naravo – biti čim manj opazen oz. nemoteč del naravnega okolja, kajti le tako podrejanje prostoru (npr. s tihim čakanjem v čim bolj naravnem skrivališču) je omogočalo uspešen ptičji lov. Kroparska ptičja lovišča so bila predvsem v Lazih, za Bariglo, na Jarmovem in v Natovem robu – predvsem tam torej, kjer se stikata gozd in manjši ali večji travnik (jasa, laz). Ptičji lov se je začel okrog sv. Mihaela in se končal okrog sv. Lenarta – trajal je torej od sredine septembra do začetka novembra, ko je ptičarje z lovišč pregnal mraz.

Za lov so bili najzanimivejši ptiči, ki so dobri pevci in jih poleg tega krasijo tudi lepe, pisane barve – to pa so predvsem ptiči iz družine sinic (mangeljc, gavgar, plavček) in ščinkavcev oz. njihove podružine liščkov (grilček, zelenec, cajzeljc, štingeljc, dimpel). Doma in na lovu pa so lahko opazovali tudi druge ptiče in včasih ujeli celo kako ujedo (npr. ptičjega sokola). Eden od informantov je poročal tudi o primeru, ko je ptičar iz gnezda vzel mladiča in doma sam vzredil sokola (primer tako imenovanega lova z roko³).

Namen te raziskave je bil tako ohraniti spomin na zanimiv običaj kot zapisati besedje, ki zaradi drugačnega načina življenja in preživljanja prostega časa izginja iz aktivnega besednega zaklada Kroparjev. Ptičjega lova se še spominjajo nekateri starejši Kroparji (med njimi naša glavna informanta Nace Blaznik, r. 1912, in Tone Šolar, r. 1936, katerega narečje pa je zaradi poklicnega igralstva pod precejšnjim vplivom knjižnega jezika, kar je opazno tudi v predstavljenih besedilih, zato so tovrstne besede iz njegovega govora označene s kvalifikatorjem knjiž. – knjižno), zelo redki pa so mladi, ki se s ptičarstvom občasno še ukvarjajo.

Besedje je bilo zbrano v letih 1999–2000 s pomočjo intervjujev – iz besedil, povezanih z izbrano dejavnostjo, je bilo nato izpisano besedje, ki ga je bilo potrebno še dopolnjevati in dodatno pojasnjevati. V slovarskem delu razprave je tako po abecednem redu prikazano besedje, vezano na ptičarstvo: poimenovanja ptičev (samčkov in samičk), predvsem ptičev pevcev in tistih ptičev, ki so jih informanti lahko opazovali v domačem urbanem in naravnem okolju, pri delu, preživljanju prostega časa ali na ptičjem lovu, poimenovanja v zvezi z izdelovanjem limanic in drugih pasti za lov ter ptičjih kletk, načinom lova različnih ptičev ter ukvarjanjem z njimi doma, gojenjem in parjenjem, skrbjo za zarod in pripravljanjem ptičje hrane. Večina zbranih besed so samostalniki, nekaj pa je tudi glagolov in najmanj (vrstnih) pridevnikov in izpridevniških povedkovnikov.

2. Besedila

2.1. Nace Blaznik

2.1.1. Priprave in lov

Ta pà:RU smo š'lə po lî:m. U Bè:gne. /.../ Ta pà:RU smo š'lə, z an'mo sʌa š'la, se ga ní: 'ueč na sʌè:t, sʌa š'la ponauà:d u Bè:gne, u Bè:gnax so bli tá:k xRá:st, tó:g da sta ga đʌà: kò:měj objè:la, marbí:t so še 'zeĵ, na ué:m, 'jes ní:səm biʌ 'zeĵ žə dŏ:ʌx u Bè:gnax. Pó: pa, ù:n je plè:zou, plè:zou gó:R, pa naló:mu. Tò: ĵ tá:k kukar an

³ Smerdel 1992.

kó:blə, po xRá:st. Pó: j pa tì:st naló:mu. Gó:R so pa tá:ke rMé:ne kù:gəlce. Pó: səm pa, 'jes səm pa spó:dej̄ obé:Rəu. Da sʷa ga nabrà:la ane pá:r lî:trəu. /.../ 'No, tò: səm še pozá:bu poué:dat, da k sʷa š'la ta'kət s tì:stmo Já:nezəm, se ga ní: 'ueč na sʷə:t, po lî:m, sʷa sʷa, je biu pa na drauē:s, 'jes pa spó:dej̄, sta pa pa:rš'le duē: nú:n. A ué:š, ta'kət so ble nú:ne u Bè:gnax, s tì:stəm klobú:kəm. Pa tá:gga p'sa sta jímé:le, tá:gga p'sa. A ué:š, sta naj pa zapò:dle! Je ré:kla, če na gres'ta 'koj z uəR'ta 'uən. 'Ja, səm ré:ku, se 'le mē:ixnə za tì:čke nabè:raua k'le. 'Nəč, takò:j 'uən, če 'ne uə pa p'sa popù:cale uà:ma, da sʷa mò:gla u'itə, pa u'se popəstət. U'se tì:st sʷa popù:stla, 'uəs gó:rəm, 'kar je blə 'təm za uobrát:t, u'se sʷa mò:gla pops'tət pa 'uən i'tə. Tì: na ué:š, kokó: sta ble s xo..., še dó:ns jəx u'ì:dəm, kokó: sta ble xodí:çəuə nú:ne ž'lext ta'kət. /.../ Mò:rš ué:dət, kokó: j blə tò: γdò:. Tká:jle lî:ma na t'ləx ímé:t, pa pops'tət ga! A ué:š, kogá: j tò:?' Tò: j, tò: j blə 'ueč uré:dnə, k pa na ué:m kogá:.

Tì:st smo uobrát:l, pó: pa domú: parné:seš, pó: pa 'zej skú:xat. Pó: smo pa kú:xal u 'kašənmo posè:bənmo ló:ncə, 'jez ga 'mam, na ué:m, gdó: ga 'ma, tì:st ló:nc, se ga, j biu fè:st, pa ga m je a'dən uzè:u. Tò: j biu s'tar ló:nc, tá:k želé:zən, ué:š. U tì:stmo səm kú:xəu, tò: j tók smardé:l po u'sə bə:it, səm ga mē:šəu, m'nə ní: 'nəč smardé:l, 'tə j pa, 'tə j pa sma:rdé:l. K je blə tì:st narjé:n, z ga u ano, u an lauò:r djà:u, k je biu kù:xan. Ane ští:r uú:re z ga pa kú:xəu, kukar jé:špren. Pó: s pa 'təm nót: u lauò:r ga uli:u, pó: z ga pa uz'ga tok'le rasté:gnu, k je pəš'ke j'məu nót:t, a'ne, da so tì:ste pəš'ke u'se š'le 'uən. Z rokà:m, 'ja, z rokà:m səm ga uəngá:u, tò: se ta'kət ní: 'nəč parjè:u, k je biu aŋ'kət uočì:ščen, pa parprà:ulen za na lî:m, pó: se j 'pa parjè:u, če z ga u rò:ko djà:u, a'ne. Tò:k je b'lo ...

(Ali ste ga precedili?)

'Nəč, uoprà:u, samò: prà:u z ga u tì:st uó:t, pó: s pa tì:st 'uən uli:u, pa 'še ŋ'kət, pa 'še ŋ'kət, tó:g da j biu čì:st, kukar recí:mo, na ué:m, kogá: tò: dè:lajo, recí:mo ...

(Ali se je oluščil?)

Tò: j blə kukar ... pó: smo ga pa učà:səx še u ú:sta má:l djá:l, da z ga u ú:stəx tok'le mənd'rəu, pa da j biu 'bəl, da j, 'ja, če z ga 'bəl tok'le ulé:ku, 'bəl je biu mó:čən, a me zastò:pəš, tò: s mo mò:č dajà:u, če z ga ...

(Kot bi mesil testo?)

'Ja, na tà: načì:n, jà:, lî:x na tà: načì:n. 'No, lî:x na tà: načì:n. /.../ Pó: z ga pa djà:u u an ló:nc, pa uó:de gó:r, pó: j biu pa tì:st lî:m za cé:u lét: al 'pa za 'še 'ueč, za duē: lét: je biu. /.../ Pó: z ga pa xó:du j's'kət, 'k z ga nú:cəu, ano tá:kole čé:pco, ga j blə pa za duē:ist lî:manc. /.../ Tá:kole čé:pco z ga uzè:u, pó: z ga pa, pó: pa 'mal uó:la umē:s, 'najbəl je biu lanè:n uó:le, da s z lanè:nmu uó:lam, da ní:, recí:mo, k smo louí:l, je blə m'rəs, da ní: zmá:rzəlna lî:manc, da j bla zmè:raj mē:x-ka. Pó: smo ga pa, z ga pretè:guəu, tok'le, fè:st pretè:guəu, dó:ux cà:ita, tò: sʷa ga po no ù:ro s tmò:le Tò:netəm, da sʷa lî:mance narè:dla, pá:lce s pa 'žə j'məu naré:zane, ne tá:kele.

(Od kod ste jih narezali?)

Od uá:rbe. Tò: so tá:ke, k so se rá:de zujá:le, 'ueš, ane tokò:le dó:uge, pa na kó:nc s jo uošpí:ču. /.../ Ane trì:deset dó:uge, jà:, tokì:st, pó: s jo mo pa, k je biu lî:m to'kə zuoŋgà:ulen, z ga pa djà:u gó:r, pó: s pa presé:kəu u'se tì:ste pá:lce, da j blə na u'se krá:je enakomé:rnə, a'ne.

K je blə pa ŋ'kəɫ t̪i:ste l̪i:mance nɑrjɛ:ne, smo pa ɪmɛ:l tɑ:k b'lek, so rɛ:klə, b'lek. Tò: ɪ biɥ lɛ:drast, lɛ:drast b'lek, z ga djɑ:ɥ nò:t, tok'le, na tà: naç̪i:n, pa nò:t zɑɥi:ɥ, da so bli nò:t. Pó: so ble pa pɑrprɑ:ɥlene za nastɑ:ɥlat.

Pó: smo š'lə pa, rací:mo, k smo pa š'lə zú:traj, tò: smo š'lə zú:traj, ɥçɑ:səx ɥo pɛ:təx ɥo šɛ:stəx, 'kukar je blò:, 'kɑmar s 'šou. M̪i: smo xodí:l na Çɛ:šəncɔ, na Bɑ-r̪i:glɔ, ɥ 'Lɑs. 'Jes səm še na ɥodí:ce 'šou anekɑ:t, səm zú:trɛj žɛ 'šou pɑr lú:n, da səm biɥ do dnɛ:ɥɑ žɛ na ɥodí:cax. Še dóns ɥɛ:m, k səm aŋ'kəɫ, je to'kə lpò: lú:na sjɑ:lɑ, səm tkɑ:ɪ çɑ:ɪzəlçou ɥjɛ:ɥ. Tɑ'kəɫ səm samò: çɑ:ɪzəlce loɥi:ɥ, da so m u'se l̪i:mance ponosí:l, a ɥɛ:š. To'kə se ɪ ɥjɛ:ɥ, pa ɪ zlɛ:tu, pa ɪ l̪i:manca ɥod nɛ:ga pá:dla, pa ní:səm dobi:ɥ nɛ: l̪i:mance pa nɛ: tí:çɑ. ɥjɛ:ɥ səm jəx pa n fò:louš, tó:g da, da ɪ blò rɛ:s ɥž̪i:tək, 'no ... Se smo pa ɥ'se suòrte, tò: smo ane duɑ: tɑ:rjɛ: al 'pa št̪i:rjə, 'kukar 'je, smo xodí:l u'kəp, pa nastɑɥlɑ:l.

(Kam pa ste jih nastavili?)

'Ja tɑ:ko draɥò: smo, tɑ:k draɥɛ:šçək smo nɑrɛ:dlə, xrast̪i:çək. An 'mal ɥɛ:ç k səm 'jest ɥɛ:lək, tok'le ɥsók xrast̪i:çək. Pó: s pa má:l pù:stu to'kə, da ɪ biɥ 'mal lí:st-ja zRɑ:ɥəŋ, ta prɑ:ɥga lí:stja, ɥmɛ:s s pa l̪i:mance djɑ:ɥ. 'Ne, ɥçɑ:s je parlɛ:tu t̪i:çək, je sɛ:du na l̪i:mance, ɥçɑ:s je pa tók sɛ:du, ɪ pa ɥodlɛ:tu, pó: pa 'še ŋ'kəɫ parlɛ:tu, tó:g da rɑ:ɪ ... ɥɑ:blenc je 'təm spò:dɛj pɛ:ɥ, se ní: dà:ɥ 'kɑr otprɑ:ɥt, ga ɪ ɥɑ:bu nazɑ:ɪ, a'ne.

(Kje pa je bil vabljenec?)

Pot t̪i:stmo, pɑr t̪i:stmo xrast̪i:ç, k je biɥ nastɑ:ɥlen. Tò: smo nɑrɛ:dlə, ŋ'ga duɑ: tr̪i:, al 'pa še ɥɛ:ç, 'kukar je blò:.

(Kakšno drevo pa ste postavili?)

Nauɑ:dən dreɥò: smo ɥotsɛ:kɑl, pa ɥošp̪i:çlə, pó: smo ga pa ɥ zɛ:mlo zasɑ:dlə. Tó:g da, tò: smo ga pó:ɪ 'kɑr skò:z imɛ:l. Tò: z ga pó:ɪ, k smo jɛ:nal lo'ɥət, z ga pɑ sprɑ:ɥu 'kəm u 'kəkšəŋ gɑ:rəm, da ga gdò: ... A'ne, pó: smo ga pa drú:giç spɛ:t ...

Za št̪i:ŋgəlçɑ smo pa šet̪i:co nastɑ:ɥlə. A ɥɛ:š, kɑ:kšna ɪ šet̪i:çɑ? T̪i:ste có:fe ɪ'mɑ, t̪i:st bó:de, tɑ:ke có:fe ɪ'mɑ, 'kukar ... Pó: pa na t̪i:ste có:fe, t̪i:st 'təm nò:t je pa sɛ:me, ɥ t̪i:stəx có:fəx. 'Təm nò:t pó:ɪ št̪i:ŋgəlç gó:r pərlet̪i: pa t̪i:st ɥəŋ kɑ:ɥsɑ. ɥçɑ:səx smo ga tok'le 'ɥɛç ù:r glɛ:dal, k se ɪ gó:r pɑ:su, ɥjɛ:t se pa ní: ɥó:tu, a'ne. Pɑ smo ga še ɥçɑ:səx š'lə, da ga b má:l ... zapo'dət, da ɪ na nò:ɥ parlɛ:tu, pó: se ɪ pa ɥçɑ:səx ɥjɛ:ɥ, ɥçɑ:səx pa 'tud nɛ:, kú:kɑr je blò:.

(S čim pa ste limanice pritrđili na drevo?)

Tɑ:ke zarɛ:ze smo nɑrɛ:dlə z nò:žəm, a ɥɛ:š, çɛ pa tokó:le, kukar sui:nčnik, tokó:le nò:t z zarɛ:zou, tok'le nò:t. K'le nò:t z zarɛ:zou, tok'le. Tok'le z zarɛ:zou, da /.../. Pó: s pa 'təm nò:t utak'ŋou, k je bla na pá:lçca ɥošp̪i:çena. Tò: pa ç̪i:st tɛŋkò:, gl̪i:x tkɑ:ɪ, k je t̪i:çək parlɛ:tu gó:r, da se mo ɪ obɛ:sla, pó: ɪ pa z refetn̪i:co ɥdɑ:ru tok'le, pa ŋkɑ:mar 'ɥɛç ní: mò:gu. ɥçɑ:səx je 'kɑr gó:r ɥi:su, da z ga 'šou, da ní: biɥ p'rou 'nəç ɥol̪i:man, samò: gó:r je ɥi:su, pa z ga pɑrjɛ:ɥ tok'le pa p'reç djɑ:ɥ. Ní: mò:gu ŋkɑ:mar 'ɥɛç. ɥçɑ:səx kɛ:r se ɪ pa 'tut utó:rgou, k se ɪ mɛ:ɪxnə, ɥçɑ:səx je kɛ:r na k'raj sɛ:du, se ní: ɥjɛ:ɥ, 'kukar je blò:. Tò: ɪ blò ɥ'se suòrte.

(Kam pa ste potem dali te ptiče?)

Dó:bro má:jəŋgo so ɪmɛ:l. Dó:bro ... Tɑ:kle mɛ:ɪxəŋ fò:loužək. 'Ja, tò: ɪ bla dó:bra má:jəŋga. 'Ja, m̪i: smo rɛ:klə dó:bra má:jəŋga, da ɪ blə 'kej nò:t pó:ɪ, a'ne.

da smo 'keĵ, če smo 'keĵ uĵe:l, tò: ĵ bla ... ja ... 'Čak, al 'pa uĉà:səx, če pa nı:smo ĵmè:l 'nəĉ, smo pa tá:ko já:mco narè:dlə u zè:mlo. Pa tok'le smo djá:l, ə: ... štà:nšce, pa nò:t smo ga spù:stlə, da ĵ tacà:ĵt nò:t, tacà:ĵt, pò: smo ga pa u tà: fò:louž djá:l, k smo louĵ:l. Uĉà:səx smo ga pa 'tud djá:l u tá:k, u 'kəšən š'təmf (smeh), da ĵ biu ... a pa 'təm, tı:st nı: blə dób:brə ... Tò: ĵ blə 'neĵ'bò:l, da ĵ biu k'le nò:t u já:mco, da ta-cà:ĵt, a'ne, da k smo louĵ:l, tò: smo ane trı: štı:r uú:re louĵ:l. Pó: smo ĵx pa pobrá:l, pa dá:l uá:blencə u fò:louž, 'ja.

(Kaj pa ste počeli, medtem ko ste čakali?)

'Təm səm z'dou na sò:nc pa glé:dou pa uží:uou pa glé:dou, gdá:ĵ ujo parleté:l. A ué:š, tò: s to'kə glé:dou. 'Jes səm še slá:p šlı:šou, gù:n jəx je pa šlı:šou, Tò:ne, jəx je pa prè:x šlı:šou k pa uá:blenc, tò:k je šlı:šou, a'ne. Je rė:ku, 'zeĵ bə 'pa, pò: smo pa ĉı:st tí:x bli, da z biu par mí:r pa tí:x, k so ŋ'kət sé:dlə, smo pa pú:xəlnə pò:ne.

(Ali ste lovili kadar koli ali je bil za lov kak poseben čas?)

Posè:bən cā:ĵt. U jesè:n, oktò:bra. Tò: ĵ 'neĵlè:uš cā:ĵt, oktò:bar. 'No, loué: se še 'zeĵ ló:xk, ampak /.../ do ane desé:dga noué:mbra, pò: smo pa jé:nal. Pó: smo ĵx pa do'uel ĵmè:l.

(Vse ptiče ste enako lovili?)

Na žı:məncə smo louĵ:l pozı:m mà:ŋgəlce uĉà:səx, da s jəx na žı:məncə uĵè:u. Žı:məncə smo narè:dlə na dı:lco, pa jè:d gó:r djá:l, k je pər'sou, je pa djá:u nogó: u žı:məncə, k je uodlé:tu, se mo j pa zadá:rgənlə, ĵ biu pa uĵè:t. Tá:ke zà:ŋke smo narè:dlə, z žı:me. 'Ze ĵ pa uż'ga kó:nc! 'Nəĉ se m na dá:.

Pa šprı:ŋgoš je za tí:ce lo'uat. Pozı:m smo louĵ:l mà:ŋgəlce na šprı:ŋgoš. Tò: ĵ tá:ka kukar mı:šəncə, urá:tca se otré:jo, pò: pa tí:ĉək g're nò:t, nò:t pa naštı:maš, da kà:usa 'keĵ, se pa sprò:š, se pa urá:tca zapré:jo, pò: maš pa uĵè:dga. Tò: smo ĵx lovı:l na šprı:ŋgoše šè: pa šè:.

Skó:la pa nı:s mò:gu uĵè:t. Skó:la ĵ pa samò: ù:n aŋ'kət i'mou, g ga ĵ z gné:zda uzè:u. Tò:k mè:ĵxəŋga, da ga ĵ u gné:zd dobı:u, pò: ga ĵ pa do'ma zrè:du. Do'ma u klét: ga j i'mou, zué:zəŋga.

(Kako pa ste ga vi ujeli?)

Tò: səm pa 'jest aŋ'kət, tò: ĵ biu pa 'le tí:ĉji s'kou, tò: ĵ ta mè:ĵĉkən. Tò: ĵ pa uəlı:ka razlı:ka. Gù:n je, gù:n pú:te, tà: pa tí:ĉke končù:je. Tò: səm ga pa ŋ'kət uĵè:u k'le gó:r u Lá:s. To'kə ĵ biu lè:p, k səm ga uĵè:u, a ué:š, kokò: ĵ biu lè:p! Tokò: me ĵ ukà:usou, da səm biu 'uəs karuà:u. Pó: səm mo pa nogè: zué:zou ... A'dən m je pa rė:ku, n já:gar, Gá:bar, m je rė:ku, če uš 'kəkšəŋga skolı:ĉa uĵè:u, ga menə parné:s, ga m 'jest djá:u našò:pat. 'No, səm rė:ku, tı:zdga skolı:ĉa, k səm i'mou gó:r pot klobú:kəm ... Pó: ĵ pa lı:x tı:st já:gar pə:r'sou s flı:nto gar'uən. Glı:x ta'kət, k səm ga žè ĵ i'mou u ro'kaŋ. Səm rė:ku, Jerá:ša se ĵ pı:sou, səm rė:ku, Jerá:ša, 'zeĵ mam pa 'jes skolı:ĉa k'le uĵè:dga, če ga uš uzè:u. O:x, je rė:ku, 'zeĵ g'rem pa 'jes na Uodı:ce, a ga uš nè:su domú:?' 'Ja, prà:uəm, teškò: m nè:su duà: fò:louža pa skolı:ĉa, na ué:m, kokò: bə. 'Ja 'no, səm rė:ku, če dargá:ĉ nı:, ga m pa nè:su. Səm ga pa djá:u pot kló:bək, pò: so se pa 'təm an štı:ŋgəlce uĵè:l ... tı:st cā:ĵt m je pa s klobú:kam u'ret u'sou. Je pa uží:gnu se, pa zlé:tu, kló:bək je dó:l pà:du, 'təĉ je pa z zué:zanəm nogà:m zlé:tu. Tò: se ĵ pò:ĵ rė:šu, pò: ĵ prekà:usou tı:st, se ĵ rė:šu, ampak kokò: se ga ĵ m'nə škò:da zdé:l, da biu ... To'kə lè:p je biu, da t poué:m, da ga na mò:rš namà:lat tokò: lb'ga!

(Kako pa ste ga sploh ujeli?)

Na li:manco! Pa se i uá:lou 'təm po t'ləx, 'jes səm pa čè: lè:tu pa li:manco p'reč, uočí:stu ga. Tó:k me i uokà:usou, da t poučé:m, da me še dó:ns bolí:.

(Je bilo lovljenje ptičev prepovedano?)

'Ja, seučè:da i blø. Se so nas šəndá:Rjə jagá:l, če i blø tré:ba. Má:l smo se bá:l, uəlí:k pa nè:, ní:smo se uəlí:k bá:l, má:l smo 'se. /.../ Ní:smo tá:ke škó:de dé:lal. /.../ 'Zeji majo mRé:že, po ta nò:uəm, ta'kət jəx še ní: blø, k səm 'jest loui:u.

2.1.2. Delo s ptiči

(Kam pa ste vse te ptiče dali?)

Po zì:t. K'le, nò:t! Učà:səx səm jəx nē:su 'uən, 'nej'ueč pa 'kar nò:t ... 'Nej'ueč jəx je blø k'le po zì:t.

(Kako pa ste jih preživljali?)

'Ja, 'nej'ueč s konó:plam, al 'pa z mē:šanco, mē:šanca i bla, 'kukar je še 'zeji. Pó:i smo pa ... Pa rò:že so učà:s naberá:l, da 'uən tì:st sé:me ... pa šetí:co 'tut, tò: za šti:ŋ-golce, da s mo dá:u 'kəksən 'cof nò:t, da se i mē:du z nə'mo /.../ k je uobé:rou, a'ne /.../ pa tì:st je kà:usou, a'ne. Pó: so, učà:səx so še š číé:ržou 'tud naberá:l, je ane suò:r-te n sé:me, ampak tò: i blø zamú:dnə. Mí: smo, u glá:uənəm smo kupvá:l, tò:g da ...

(Koliko časa pa so ti ptiči živeli?)

Jò:, dò:ux cà:ita! Pè:t lè:t, desè:t lè:t. Tò: i dò:uy ží:uu. Če s se ga á:xtou, je dò:uy ží:uu. 'Je, če s mo pa pozá:bu jé:st dá:t, je pa prè:x cə:rknu. (smeh)

(Ste imeli samčke in samičke skupaj?)

Samò: sá:mce. /.../ Samí:ca ní: pē:la 'nəč. Samí:ca na pó:je. Samò: čì:uka. 'Ja ja. Sá:mčək pa uí:že dé:la, a'ne, tò: pa fà:in pó:je. /.../ Tò: pa samò: par kanà:rčəkəx smo imé:l /.../ S i'mou samí:ce pa sá:mca, da s pó:i pá:ru, a'ne. 'Jes səm i'mou učà:səx po trì:deset kanà:rčəkou, səm jəx sà:m goji:u, 'ja, za do'ma. /.../ 'Tale cà:it fè:b-ruarja smo jəx žə djá:l u'kəp, al 'pa žə pozí:m, če i blø toplò:, žə ló:xk pozí:m. Kanà:rčək je, se i 'tut pozí:m pá:ru, če i blø toplò: ... Tò:k je blø:.

(Kako pa folovž izgleda?)

Ta'kət so bli še lsè:n. /.../ 'Jes səm jəx sà:m dé:lou. Jà: ... A ué:š kogá: ... Aŋ'ga smo imé:l k'le gó:r. Ta pà:ru smo dá:l, k je biu 'təm dó:l an tì:šlar, da nam je narè:... da nam je nauò:blou šti:ruoglà:te, ane desè:t krat desè:t, a'ne, 'kukar 'so ... pá:lčke tá:ke /.../. Za tò: j i'mou maš:no, da i pouò:blou p'reji. Pó: smo pa tì:st, ə:, pó: pa smo k'le gó:r aŋ'ga imé:l, k je biu 'tud nauðù:šen, nam je pa tì:st lè:s narè:-du, lè:s. Da i z lesà: uon narè:du, tì:sto, rací:mo, pó:dən, pa tà: pó:dən nò:t, pa gó:r štà:nšce, tē:le lsè:ne. Pó: smo pa do'ma splé:dlə, a'ne, do'ma smo ix pa pó:i plé:dlə samì:, 'jes səm jəx uəlí:k narè:du, tá:ke uəlí:ke, se 'zeji ma u'se Metò:d dó:l, u'se m je pobrà:u žə, tò:g da ... /.../ K smo bli mladì:, smo samò: tá:kke dé:lal. 'Jes səm 'mou tò: uesé:le, a'ne.

(Sta bila v folovžu dva »podna«?)

Duà:, jà:. Ta pà:ru i biu to'kə, pó: i biu pa a'dən za nò:t, da s 'uən potè:guou, a'ne, da s tì:st 'uən poté:gnu pa uočí:stu. /.../ 'Jes səm 'mou fò:loužou trì:deset gotò:u. 'Zeji m jəx je gù:n že ponó:su.

2.2. Tone Šolar

A uę:ste, zaká:ĵ je štì:ngəlc tá:k, tá:k pí:san? A ga poznà:te, kokó: zglè:da? Bò:g je ustúá:ru sùę:t. In je uę'se žiúá:li poštrì:xou, poslì:kou in pozá:bu ĵ na štì:ngəlc. In štì:ngəlc prì:de seúę:da 'uəs tá:k sí:u k né:mu pa prà:u: »Gospò:d bò:k, a 'jez bəm pa tá:kle?« Pó: pa ní: ĵ'mou 'ueč fà:rb, je pa rě:ku: »Ušà:ke má:l bəm dà:u, bōš pa tá:kle.« Zatò: ĵ 'zej tokò:le pí:san.

Uę:c je biu u tē:m, u tì:čjem ló:u, da si 'šou 'uən pa da si biu 'təm pa da s čá:kou pa da s jəx poslú:šou, a bojo sé:dlə a 'ne. U tē:m je biu štò:s.

Jes səm an'kət loú:u z mō:imo sosé:dam šó:je. Pó:tlej se ĵ pa ta pè:rvə dē:tel uję:u. Pó: səm pa rě:ku, səm 'šou pò:nga, je biu 'uəs olì:man, pa uęé:du səm ga, pó: səm pa sosé:də rě:ku: »Frá:ncəl, 'deĵ ga k'le za urà:t, za srá:ico.« Pó: ga ĵ pa dà:u za srá:ico, pó: mu ĵ pa k'le pər zapé:t srá:ic 'uən poglé:dou. Pó: ga ĵ pa tók: »O madò:na,« ĵ dē:lou, »o madò:na.« U:n ga ĵ pa ší:pou kò: stò: xudí:čou. Tò: ĵ biu xē:c, ló:u na šó:je.

Dreúò: s opsé:kou za məšó:ge lo'uat. Tò: s opsé:kou dreúò: na 'kəšəmmo kopí:š, ob rò:bə kopí:ša in s tá:ke štá:rcle pù:stu na dreúé:s in s tì:stəx uę:ĵ, k so dól pá:d-le, spó:deĵ narē:du ú:to. In pó: s u tì:sto ú:to zlé:zu in piščá:uko, 'ne. Piščá:uko s narē:du z lē:skoue pá:lce pa s kò:že ot čē:šne. Čē:šnouo kò:žo s mō:gu ud obé:x straní: tkó: med zobmí: fá:jən zdó:rgənt in pó: ĵ jo ... /žvižg/ ... Šó:ja ĵ pa radové:dna, k je u bì:stvu uję:da. In ó:na mì:səl, da ĵ s'kou, al 'pa da se ĵ 'keĵ zgodì:l in z radové:dnosti ó:na prì:de in sē:de na tì:ste štá:rcle, k so lì:mance zatá:kne in se uĵá:me. Za tē: nauà:dne má:le tí:če ĵ blò pa tò:, kà: 'jes uę:m, ena tá:ka prē:kla, mē:ixna, kə ĵ blò zadó:st, da j'ímou trì: tá:kele uę:jce, recí:mo, pa dé:blo s nasé:kou má:l, tóg da s lì:mance zatá:knu nò:t. Tò: ĵ blə mē:tər pa pò:, duà: mē:tra uisó:k.

Lì:mance s mō:gu ĵmē:t, pa dvē vē:je s postá:u, pa zarē:ze s narē:du nò:t, 'ne, in pó: s lì:mance natak'nou, in umēs: si dà:u uá:blenca, pó: s se má:l umá:knu in k je já:ta parleté:la, je uá:blencək pē:u, čē: je pē:u, čē ĵ biu pa ž'lext, pa ní: pē:u, čē s pre'ueč lon'gou s fò:loužəm za Barì:glo, je biu tò:k prestrà:šen, da ní: 'nəč pē:u.

Če s xó:tu lì:m nab'rət, s mō:gu bit ká:uəl, so rē:klə učà:səx, ká:uəl. Zatò: k lì:m s lox'ka dobì:u samò: na 'kəšəmmo uelí:kmo stá:rmo xrà:st. In tò: ĵ bē:la omè:la, zajedà:uc, samò: na sà:dənm drē:uĵə je za tì:čji lì:m za'nəč. Mò:re bí:t s xrá:sta. Tò: se prà:u, je blə tré:ba splē:zat na tì:st s'tar uisò:k x'rəst, nasé:kat bē:lo omè:lo dól, ob'rət já:gode in pó: so se tē: já:gode kú:xale. Kú:xale tó:k cà:ĵta, da se ĵ tì:sta zmēs začé:la sú:kat, dó:ržat okəl kuxà:uənce. Da se ĵ tó:k zgó:stlə, da ĵ bla na kē:pa, kukar p polē:nto kú:xou, samò: ĵ mō:glə bí:t čì:st to'kə okəl kuxà:uənce i'tə. Pó: s tì:sto zmēs nē:su pot stədē:nc, pa z začē:u spì:rat. Á:xtat s mō:gu, 'koĵ k s uó:do nalì:u, da ní: u'sou, k je blə tò: zlò: tekó:č in pó: z ga pod uó:do, pod mē:rzlo uó:do meč'kou tó:k cà:ĵt, da je čì:m 'ueč pečká: 'uən pá:dlə, ker usà:ka já:goda ma na uę:m duę: trì: ští:r peč'ke. Kukar rì:bez al 'pa na uę:m ká:ĵ. 'No in k je blə tò: tó:lk, da ĵ blə čì:m 'mən pečká: nò:t, s pó:ĵ tò: kē:po dà:u cà:ĵtat u uó:do, u an pí:skar, a'ne, in s jo pok'rəu z ano pokrì:uá:čo, tóg da ĵ pó:ĵ čakà:la tì:sta kē:pa. Pó: s pa uęé:u, 'ka 'jes uę:m, z n uó:rx za duà:, trì:, oduf:snə kú:k s 'ímou lì:manc, pó: s pa tì:sto rē:č na duà: načì:na smo mì: dē:lal, 'no, recí:mo, s uzē:u kē:po, pó: t je pa a'dən lanē:n uó:le ká:pnu, recí:mo na lì:m in s tì:stəm si tì: meč'kou tà: lì:m,

da i pos'tou mé:xək, da i biu glì:x ta prà:u za na tē:le lì:mance, 'ne. Mò:i uó:ča i pa pogrú:ntou drù:go uarijã:nto, je pa 'ka:r u kastrò:lo dà:u, pa mal uó:la i ká:pnu gó:r, po potre:p. Ker 'zei uá:znø i blø, da i biu tì:st lì:m glì:x p'rou nar'jen. Zaka:i? Če i biu pregò:st, se 'tøč ní: parjè:u, če i biu pa prerè:dæk, je pa dól:té:ku. Tò: se prà:u, da i bla tò: ena posè:bna umé:tnost p'rouzap'rou, a'ne. Pó: s pa tì:sto rē:č polf:u gor po lì:mancax pa s usà:ko sú:kou, tó:g da se i lì:m lepò, in pó: k s jøγ z blé:ka jemà:u, s usà:ko tkò: lepò: 'uøn ulé:ku, a'ne, tò: jo ní:s mó:gu, če 'ne s odló:mu. Lepò: s jo nauí:jou in s jo ulé:ku tokò: 'uøn, 'ne. Tá:ka i bla tà: procedù:ra.

Mó:ja sosè:da, stá:ra, Tì:netoua Jè:rca j imé:la poctrè:xo só:uo ù:xarco. In usà:k lét:i ji i dá:la já:ica ut kù:r, da i só:ua zualf:la psá:nce. In k je psá:nce po-brá:la, ji i dá:la še nē:na já:ica nazá:i, tó:g da i šè: suó:je zualf:la.

Skó:la sëm pa i'mou domà: u čè:udrø, 'tøm k mam delà:uønco, sëm ga i'mou nõ:t, mré:zo na urá:tøx in sëm 'mou skó:la nõ:t. Pó:i fó:tra já:go, 'oča, mò:røm i'tø mæšó:go ustre'læt. Xodf:çou mú:lç, a ní: škó:da patrò:nou. Pó: sëm mo pa klobá:so nē:su, k ní: blø drù:iga al 'pa psá:nce. P'rou uelí:gga skó:la. Pó: sëm ga pa spù:stu, k ní: blø xrá:ne, seuç:da, mesò:, tò i blø, ta kæt je blø teškò: do'bæt, 'ne. Patrò:nou je blø škó:da, psá:nce so zmá:ηkal, klobá:so sëm má:l 'jes pojè:du in sëm ga spù:stu iη ga i Pogró:šarjoua Cí:lka ubí:la na Kastè:l. Se i spù:stu u dvò:boi s petelí:nam. In se ldí: ní: bá:uu in ga i s polé:nam. 'Ja, pó: i parš'la, 'jes sëm še dé:lou u Ú:ko. Tò:ne, 'pej no domú:, skó:la sëm ubí:la. Prí:dem gó:r, je biu pa mó:i. Se i biu še ži:u.

K'le i blø nē:jbøl zanimí:u, k se i začè:u tì:çji ló:u, k so u'sø tì:çarjə na 'kəp leté:l, a maš 'kej lì:ma. Tò: i biu u bì:stvu ta uè:lk problè:m, ta tì:çji lì:m. Zatò: k nobè:n ní: biu s'kor plè:zou, a'ne, da biu plè:zou po ... Tò: ní: biu hē:c! Tò: ní: biu hē:c! 'Jes se spò:unəm, k súa š'la s fó:trəm k'le gó:r pot Fá:rouškø 'læs. Madò:na, tò: i biu en tá:k x'ræst, 'jes sëm ga 'kəp glé:do. Tá:k x'ræst, ta stà:r je plè:zou 'kə zmé:šan, s skì:ro za pà:sam ... Mì:sləm, tò: s mò:gu bí:t strokouná:k, da z ga lox'ka nabrà:u.

Tò: so u glá:unəm lou:l má:l za xè:c, zatò: da i cà:it mnù:, da so š'lø uod dò:ma má:l, 'ne, s sà:bo so né:slø 'kæšno pló:šco ta zelè:nga ... Tò:g da se i má:l bá:be ré:šu dè:dæc ... Já: tò: i bla ta uè:lka žá:lost, če ní: tí:ča uje:u, recí:mo, da i šou zastò:n na Čè:šæncø.

3.1. Slovar

Slovarski članki so urejeni tako, da poknjiženi iztočnici in enačaju sledi fonetično zapisana narečna beseda v 1. in 2. osnovni slovarski obliki, tej pa slovnični označevalnik (tj. oznaka besedne vrste) in stilni označevalnik (redko – redka, manj znana beseda, nov. – novejšje, v rabi pri mlajših govorcih, star. – starinsko in knjž. – knjžno) ter pomenska razlaga besede oz. njena knjžna ustreznica in pri vrstah ptičev tudi latinsko ime (latinsko ime je vzeto iz knjige Naši ptiči avtorjev Janeza Gregorija in Ivana Krečiča). Geselski članek ima tudi ponazarjalni razdelek, v katerem je beseda oz. njena raba prikazana z iztržkom iz zapisanega besedila. Nekatera gesla imajo tudi terminološko in frazeološko gnezdo (prvo označeno z znakom ♦, drugo pa z znakom ●) – zbrano besedje namreč ne sodi samo v okvir ptičarske terminologije (strokovnega izrazja, vezanega na pomensko polje ptičarstvo), ampak je (bi)lo tudi del praktičnosporazumevalnega besedja. Besede, ki imajo označevalnik zool.,

gre za imena ptic, imajo tudi dokumentarni razdelek. Označevalnik bot. pomeni, da gre za rastlinsko poimenovanje.

Ena od glasoslovnih značilnosti kroparskega govora je nezvoneč izgovor zvenceh nezvočnikov v izglasju, vendar je prva osnovna slovanska oblika (npr. samostalnikov) v tem slovarju zapisana tako, kot se izgovori v predsamoglasniškem položaju – je pa iz ponazarjalnega gradiva razviden dejanski izgovor besede v nepredsamoglasniškem položaju (tako je npr. iztočnica golob v narečni obliki zapisana golò:b -a, ne pa golò:p -ba).

Posebno problematično je v narečni terminologiji oblikovati razlagalni razdelek – ali zadošča knjižna ustreznica / prevedek poimenovanja ali je potrebno pomen termina natančneje razložiti, npr. **cajzeljc** 'čižek' ali 'manjša gozdna ptica pevka rumeno-zelene barve iz družine ščinkavcev, poddružine liščkov ...'? Zlasti je težko določiti pomen pri sopomenkah v krajevnem govoru in knjižnem jeziku, npr. **šmarnica** je knjiž. 'majhna ptica pevka, zgoraj sive, po trebuhu belkaste barve, *Phoenicurus ochruros*', v kroparskem govoru pa 'majhna ptica pevka z rjavo rdečim oprsjem in čelom, taščica, *Erithacus rubecula*', šmarnici, *Phoenicurus ochruros*, pa rečejo **črnelka**. Na neki način najbolj problematično med vsemi zbranimi imeni ptic je bilo ime **mangeljc** v pomenu 'sinica', ki kot ime ptice ni, kolikor mi je znano, nikjer zapisano – ornitologi poznajo le poimenovanje mandeljca za samčeka (tudi ptičjega) nasproti babici, ki pomeni samičko. Ljubiteljski ornitolog Boris Kozinc iz Hraš na Gorenjskem ter Jani Pogačnik iz Kamne Gorice, tudi poznavalec ptičev pevcev, pa sta mi potrdila obstoj poimenovanja »mandlc« za veliko sinico tudi zunaj Kroepe.

V ponazarjalnem razdelku so deli / izseki besedil, v katerih je bila rabljena izpisana beseda. Ponazarjalni razdelek lahko tudi omogoča natančnejšo razlago pomena besede, saj je informant kako poimenovanje večkrat tudi sam skušal pojasniti (= metajezik), npr. pri iztočnici **kos**: kò:sòuka j arjâ:ukasta, kò:s je pa čî:st čâ:ræn, ali pri iztočnici **špringoš**: pozî:m smo loû:l mà:ngølce na šprî:ngoš, tò: j tá:ka kukar mî:šanca, urá:tca se otpré:jo, pó: pa tî:čæk g're nò:t, nò:t pa naší:maš, da kà:u-sa 'kej, se pa sprò:š, se pa urá:tca zapré:jo, pó: maš pa d'ga. V ponazarjalnem razdelku so lahko tudi daljši izseki iz besedila, ki so predvsem etnološko ali kako drugače zanimivi in ne prinašajo le jezikoslovnih podatkov o besedi, npr. pri iztočnici **kanarka**: sãm 'šou u Tã:r'žəč po no kanà:rko z anmo možî:čkəm, tî:st možî:čæk se ga j má:u napî:u, sãm ga pa mò:gu u šà:itãrgo d'jãt pa pé:lat, an cà:it je 'šou, pó: j pa uopé:šou. Znak podpičje (;) v ponazarjalnem gradivu označuje mejo med različnimi (tj. nepovezanimi) izseki iz gradiva.

V dokumentarnem razdelku za znakom ◊ so podatki o zapisanosti besede – poimenovanja ptiča v različnih virih in slovarjih – zapisanost besede je označena z znakom * (A: Arhiv Kovaškega muzeja, zapis iz leta 1971; JE: Jože Eržen, 1997 (pri nekaterih besedah tudi ustni podatek tega informanta); JB: Joža Bertoncej, 1973; GK: Janez Gregori, Ivan Krečič, 1979; Plet.: Pleteršnik, 1894–95; SSKJ: Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1970–91 (zapisana je tudi razlaga besede – poimenovanja ptiča v tem slovarju), B: Besedišče slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki, 1998 – tu samo, če besede ni v SSKJ), ter o rabi oz. poznavanju besede pri informantih Nacetu Blazniku (NB) in Tonetu Šolarju (TŠ). Če je pomen besede v SSKJ drugačen kot v narečju, je to označeno z znakom ≠. Če informant besedo pozna oz. jo

uporablja (je torej del govorničevega aktivnega besednega zaklada), je ob začetnicah imena in priimka zvezdica *, če ne, je tu poševnica /, če besedo pozna, pa je ne rabi (tj., uporablja narečno poimenovanje, knjižno pa pozna le pasivno, ali pa ne ve, katero ptico knjižno poimenovanje označuje), je tu znak */. Narečno poimenovanje nekaterih ptic (npr. črnelka, penica, pastirica, strešček) je bilo problematično tudi zato, ker posamezni informanti včasih različno dobro poznajo raziskovano snov. Lahko npr. zamenjujejo posamezne podobne ptiče ali poznajo le skupno ime družine (npr. drozg, sokol), ne pa tudi posameznih vrst ptičev in so si tako njihova poimenovanja lahko celo nasprotujoča – v takih primerih si je bilo treba pomagati z natančnejšimi opisi ptičev in s pomočjo strokovne literature odločiti o pravilnosti oz. točnosti poimenovanja. Žal kroparskih imen ptic ni bilo mogoče sistematično primerjati s poimenovanji v drugih slovenskih govorih, saj tudi v vprašalnici za SLA ni nobenega vprašanja o imenih ptičev.⁴

ahitati = (u)á:xtat -am nedov. *paziti*: á:xtat s mō:gu, 'koj k s uó:do nal̩:u, da ní: l̩:m uš̩:u, k je bl̩ tō: zl̩: tekō:č; a uš̩ t̩: uá:xtou, če ujo tí:č parlet̩:l

ahitati se = á:xtat se -am se nedov. *varovati, čuvati, paziti se*: če s se ga á:xtou, je dō:ux ž̩:u

barva = bà:rua -e ž *barva*: u'se sō:rte bà:ru 'ma, od rumé:ne, zelé:ne se sú:ka, 'ne

bastard = bastà:rd -a m *bastard, križanec med kanarčkom in liščkom*: bastà:rd je kr̩:žanc med kanà:rčk̩m pa št̩:ng̩lc̩m (→ mešanec)

bel = bé:u bé:la bé:u prid. *bel* ♦ **bela omela** (→ omela)

bezgov = bez'gou -zgó:ua -z'gou prid. *bezgov, od bezga*: u fō:louž̩ i bla bezgó:ua pá:lca, k s jō sta:rž̩:n 'uən pobrà:u, so ré:kl̩, da gre'jo uš̩: u l̩:kne

blek = b'lek blé:ka m *krpa*: tō: i biu lé:drast b'lek za l̩:mance zaú:it; pō: k s j̩x z blé:ka jemà:u

bolan = bó:uən bō:una bó:uən povdk. *bolan*: 'təč je bó:uən, pō: pa cà:rkne (→ koš)

bošt = 'bošt bó:šta m *gozd*: u 'bošt gre'mo lo'uat (→ gmajna)

cajtati = cà:jt̩t -am nedov. *zoreti*: kē:po l̩:ma z dà:u cà:jt̩t u uō:do

cajzeljc = cà:iz̩lc -a m, zool. *čizek, Carduelis spinus*: cà:iz̩lc je armè:ŋkast al pa zelè:ŋkast; cà:iz̩lce po trabú:x spoznà:š; tō:le 'dej cà:iz̩lc; še dō:ns uē:m, k s̩m aŋ'k̩t, je to'kə l̩pō: lú:na sjà:la, s̩m tká:i cà:iz̩lcou ujē:u; cà:iz̩lc je gó:rskə 'təč; cà:iz̩lcə na jē:sen dō:l pa:rlet̩:; cà:iz̩lcə se s čé:rž̩ fū:trajo (→ čizek) ◊ NB: *, TŠ: *, A: cajzelc, cajzelce, cajzelci (str. 1), JB: /, JE: cajzlc (str. 364, 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: cá:jzlc -a m, GK: *

cajzlja = cà:iz̩la -e ž, zool. *samica čizka*: cà:iz̩le smo sp̩:stl̩, k smo jē:nal lo'uat, da ní: ta dr̩:ŋg̩x bé:gala, k je sé:dla 'təm na drauō: pa cūl̩:la pa uab̩:la i̩x je pa i̩x je uodganà:la

crkniti = cō:rk̩nt -knem dov. *crkniti, poginiti*: če s mo pa pozá:bu jē:st dá:t, je pa pr̩:cx cō:rk̩nu

⁴ Imena ptičev sem primerjala z zapisi v tehle dialektoloških delih: Tominec 1964, Novak 1985, Košir 1997, Weiss 1998, Filipi 1992, 1993, 1999, Filipi, Buršič Giudici 1998.

čakati = čá:kat čà:kam nedov. *čakati*: 'təm səm z'dou pa čá:kou, gdá:i bojo paR-leté:l

čepica = čé:pca -e ž *kepica*: pó: s pa lì:m xó:du i's'kət, g z ga nú:cou, ano tá:kole čé:pco ga i blø pa za duè:ist lì:manc; tá:kole čé:pco z ga użè:u (→ kepa, kepica)

čerž = čjé:rž -a m *storž*: učá:səx so še š čjé:ržou 'tud naberá:l, je ane suò:rte n sè:me, ampak tò: i blø zamú:dnø

češnje = čé:šnou -noua -nou prid. *češnje*, *od češnje*: čé:šnouo kó:žo s mò:gu ud obé:x straní: tkò: med zobmí: fá:jøn zdó:rgənt

čivkati = čì:ukət -am nedov. *čivkati*: samí:ca na pó:je, samò: čì:uka

čižek = čì:žək čì:ška m, zool. *čižek*, *Carduelis spinus*: čì:žək tò: i cà:jəlc (→ cajzelj) ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša gozdna ptica pevka rumeno zelene barve, *Carduelis spinus*, GK: *

črnelka = čərnè:uka -e ž, zool. *šmarnica*, *Phoenicurus ochruros*: čərnè:uke pa nì:səm əŋkò:l i'mou; čərnè:uka i skor čì:st čó:rən 'təč in ma spó:dej 'rep in perè:sa ərdè:čkasta ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: /, B: črnélka -e ž (Pleteršnik), GK: *

dati = dá:t dá:m dov. **1.** *dati*: 'deji mə 'no 'mal lì:ma **2.** *ustvariti*, *izločiti*: lì:m mò:re bit fè:jøn ə:r'men, dó:klar je ze'len, na dá:, k je fè:jøn ə:r'men, je pa z'rou

dejati = d'jat dé:nem dov. *dati* ◆ **dejati vkup** dati skupaj, dati v skupno kletko: 'tale cà:jt fè:bruá:rja smo jəx žə djá:l u'kəp, al 'pa žə pozí:m, če i blø toplò:

delati = dé:lat dè:lam nedov. *delati*, *izdelovati*: Jó:ža Kalša:nou je fò:louže dé:lou ◆ **delati viže** (→ viža)

detel = dé:tel -tla m, zool. *detel*, *Dendrocopos*: dé:tel, tò: i tì:st ta mà:l; dé:tel je čó:rno-bè:u, pí:san, ué:lək klù:n ma ◇ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: črna ptica z rdečo liso na glavi in pod repom, GK: *

dimpel = dí:mpəl -pla m, zool. *kalin*, *Pyrrhula pyrrhula*: dí:mpəu je blø 'tud do'uel; dí:mpəl je r'deč po trebú:x in ma čó:rno glá:uo; dí:mpəlna poznà:m, prí:de jesè:n nì:ži dól, g gó:r snè:g zapá:de; ò:n jé: semè:na (→ kalin) ◇ NB: *, TŠ: *, A: dimpelne, dimplje (str. 1), JB: dimpelnov (str. 60), JE: dimplne ali kaline (str. 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: /, GK: /

dimpla = dì:mpla -e ž, zool. *samica kalina*

divjak = diu'jak -já:ka m *divji ptič*, *samorasel*, *neudomačen ptič*, *ptič iz narave*: štì:ngəlc, k je diu'jak, 'tut uənzú:nəji prežú:í:, če ga spəstí:š

divji = dí:ujə -a -ə prid. ◆ **divji golob** (→ golob)

dober = dó:bəR dó:bra dó:bəR prid. ◆ **dobra majenga** (→ majenga)

domači = do'məč domá:ča do'məč prid. ◆ **domači golob** (→ golob)

drevesček = drevè:šček / drevè:šček -čka m *drevesček*, *obsekano manjše drevo*, v *katero se zapičijo limanice*: an drevè:šček nardí:š (→ hrastič, hrastiček, prekla)

drat = drà:t -a m *žica kot gradbeni element ptičje kletke*: drà:t razlí:čnəx oblì:k (→ žica)

drevo = drevò: -uè:sa s *drevo*: drevò: s opsé:kou

drobtinice (→ drohtinice)

drohtinice = dɾoxtí:nce -tì:nc ž mn. (*krušne*) *drobtinice*: dɾoxtí:nce ní:so dó:bre za tí:če

drozg = dɾò:zg -a m, zool. *drozg*, *Turdus*: dɾò:zg je ré:dək, dɾò:zga poznà:m, je tá:k əɾjá:uográ:hast (→ šprahovec) ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: drozge (str. 366), Plet.: *, SSKJ: večja ptica pevka, po hrbtu rjava, s temnimi lisami po rumenkasto belem trebuhu, GK: *

fant = 'fənt fá:nta m, star., redko *samec*: tá:k lè:p 'fənt je biu (→ samček, samec)

fliska = flì:ska -e ž, zool. *bela pastirica*, *Motacilla (alba)*: flì:ska ma čó:rno glá:uco, ma dō:ug 'rep in t'ko stá:lno mî:ga (→ tresorepka, pastirica) ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: fliske ali vodomce (str. 366), Plet.: plíska, f 1) = pastirica, die Bachstelze, Mur., Cig., Jan., Frey. (F.), Erj. (Z.), SSKJ: /, B: plíska -e ž (Pravopis, Pleteršnik), GK: *

folovž = fò:louž -a m *ptičja kletka*: uesé:le smo ìmè:l tí:če lo'uat, pó: s pa fò:louže mō:gu ìmè:t; fò:louža kú:pət ní:s mō:gu, k ní: blə dná:rja, smo ìx pa samì: dé:lal; 'jes səm 'mou fò:loužou trì:deset gotó:u; teškò: m nē:su duà: fò:louža pa skolí:ča; fò:louže dé:lat ní: bla nbè:na 'kənst; če s pre'ueč lon'gou s fò:loužam za Barì:glo, je biu uá:blenc tō:k prestrà:šen, da ní: 'nəč pè:u (→ kletka, folovžek)

folovžek = fò:loužək -ška m *majhna ptičja kletka*: tá:k mē:ixən fò:loužək (→ kletka, folovž)

futrat = fù:trat -am nedov. *krmiti*: a pa ué:š, s kō:m smo ìx 'še fù:tral – z uORÉ:xouəm krá:ucam; tí:če fù:trat; če z z gné:zda uže:u tí:ča, z ga mō:gu fù:trat

gavgar = gá:ugər -ja m, zool. *menišček*, *Parus ater*: gá:ugər je sì:u in ma čó:rno glá:uco, tō: ì gó:rskə 'təč ◊ NB: /*, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: /, B: ≠; GK: /

glava = glá:ua -e ž *glava*: 'təč ma 'rep pa glá:uo, pa trù:p pa nogè:

glena = glé:na -e ž *mivka* (za *nasutje po dnu ptičje kletke*): k s počé:du, so še má:l kà:usal po glé:n učà:səx (→ mivka)

gmajna = gmà:jna -e ž *gozd*: u gmà:jno gre'mo na tí:če (→ bošt)

gnezditi = gné:zdət gné:zdəm nedov. *gnezditi*, *imeti gnezdo*: pouó:dən kò:s pot skà:lo gnè:st

gnezdo = gné:zd -a s *gnezdo*: skó:la ì pa samò: ù:n əŋ'kət i'mou, g ga ì z gné:zda uže:u; ga ì u gné:zdə dobì:u; 'jes ué:m, da səm jemà:u tí:če z gné:zda

gojiti = gojí:t -í:m nedov. *gojiti*: 'jes səm i'mou učà:səx po trì:deset kanà:rčkou, səm jəx sà:m gojì:u; Lù:kman jəx je gojì:u na Já:m, samò: lè:ta nazá:ì

golič = golí:č -a m *golič*, *mlad ptič*: tō: ì fó:tər ré:ku učà:səx, əŋga golí:ča parné:s, k smo xodí:l məšó:ge recí:mo z gné:zda pobè:rat za á:jmox

golob = golò:b -a m, zool. *golob*, *Columba*: golò:p so prè:x blì: ♦ **divji golob** *divji golob*: dí:ujə golò:p; da:rgà:č smo pa dí:uje golò:be xodí:l lo'uit, gnè:zda ìs'kət, 'tud za á:jmox, 'ne; dí:ujə golò:p so bli ponaùà:d okəl Čè:šənce, u Močì:ləx ♦ **domači golob** *domači golob*: do'maç golò:p ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: *, GK: *

gorski = gó:rskə -a -ə prid. ♦ **gorski mangeljc** (→ mangeljc)

grilček = grì:lčək -čka m, zool. *grilček*, *Serinus serinus*: grì:lčək je 'bəl mē:j-xən k cā:izəlc, se 'bəl u Gó:r da:ržé:: grì:lčək je mē:jxən tì:čək; grì:lčək je u bî:s-tvu ze'len in lepò: pó:je ◇ NB: *, TŠ: *, A: grilček, grilčke, grilčki (str. 1), JB: /, JE: /, Plet.: * (die Hirngrille), SSKJ: majhna ptica pevka z rumeno zelenim perjem in kratkim kljunom, *Serinus canaria serinus*, GK: *

grlica = gó:rəlcə -e ž, zool. *grlica*, *Streptopelia*: gó:rəlc k'le ní: blə nkò:l ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: *, GK: *

grm = gə:rəm / gə:rəm -rma m, redko 1. *grm* 2. *omela na hrastu* (→ grmovje, zaspanec, (ptičji) lim) ◇ NB: *, TŠ: /

grmovje = gərmò:le -a m, redko 1. grmovje 2. *omela na hrastu* (→ grm, zaspanec, (ptičji) lim) ◇ NB: *, TŠ: /

guncnica = gù:ncəncə -e ž *gugalnica*, *na dve vrvici ali paličici obešena palčka v ptičji kletki*: 'kəšno gù:ncəncə smo narè:dlə ʌ fò:loužə

hrana = xrá:na -e ž *hrana*: tì:čja xrá:na

hrast = x'rəst xrá:sta m, bot. *hrast*: lì:m s lox'ka dobì:ʌ samò: na 'kəšənmə ʌ-él:kmo stá:rmo xrá:st

hrastič = xrastì:č -a m 1. *hrastič* 2. *majhen posekan hrast z obsekanimi vejami in zataknjenimi limanicami, na katere se lovijo ptiči*: par tì:stmo xrastì:č, k je biʌ nastà:ʌlen; tò: smo narè:dlə, ŋ'ga duà: trì: xrastì:če, al 'pa še ʌè:č, 'kukar je blò: (→ hrastiček, drevešček, prekla)

hrastiček = xrastì:čək -čka m *majhen posekan hrast z obsekanimi vejami in zataknjenimi limanicami, na katere se lovijo ptiči*: tá:k draʌè:ščək smo narè:dlə, xrastì:čək, an 'mal ʌè:č k səm 'jest ʌé:lək, tok'le ʌsók xrastì:čək, pó: s pa má:l pù:s-tu to'kə, da ʌ biʌ 'mal lí:stja zrà:ʌən, ta prà:ʌga lí:stja, ʌmè:s s pa lì:mance djá:ʌ (→ hrastič, drevešček, prekla)

iti = i'tə g'rem nedov. *iti* ♦ **iti na ptiče** (→ ptič)

izvaljen = zʌ'len zʌalé:na zʌ'len povdk. *izvaljen*: če ʌ biʌ lè:tos zʌ'len

izvaliti = zʌ'lət zʌalí:m dov. *izvaliti*: k je pšá:nce pobrá:la, ji ʌ dá:la še nē:na já:ica nazá:i, tò:g da ʌ šè: suó:je zʌalí:la

jabolko = já:buk -a s *jabolko*: já:buk smo jəm učà:səx dá:l

jagoda = já:goda -e ž *jagoda*, *plod omele*: tò: se prà:ʌ, je blə tré:ba splè:zat na tì:st stəʀ ʌisò:k x'rəst, nasé:kat bē:lo omè:lo dó:l, ob'rət já:gode (→ kuglica)

jajce = já:ic -a s *jajce*: já:ica pottá:kne, da 'le drù:ge mò:rjo ʌa'lət, pa drù:ge spí:tət

jamica = já:mca -e ž *jamica v zemlji, pokrita z lesenimi paličicami, za ujete ptiče*: al 'pa učà:səx, če pa ní:smo ʌmè:l 'nəč, smo pa tá:ko já:mco narè:dlə ʌ zè:mlo, pa tok'le smo djá:l štà:nšce, pa nò:t smo ga spù:stlə, da ʌ tacà:it nò:t, pó: smo ga pa ʌ tà: fò:louž djá:l, k smo louì:l, učà:səx smo ga pa 'tud djá:l u 'kəšən š'təmf

jata = já:ta -e ž *jata*, *skupina ptičev*: k je já:ta parleté:la, je ʌá:blenčək pè:ʌ

jemati = jemát jémlem nedov. *jemati*: pó: k s jəx z blé:ka jemà:ʌ

kalin m, zool. (→ dimpel) ◇ NB: /, TŠ: /, A: /, JB: /, JE: kalinov (str. 363), dimplne ali kaline (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka s kratkim debelim kljunom, *Pyrrhula pyrrhula*, GK: *

kanarček = kanà:rčək / kanà:lčək -čka m, zool. *kanarček*: 'jes səm i'moʊ učà:səx po trɪ:deset kanà:rčəkʊ, səm jəx sə:m gojɪ:ʊ za do'ma; a poznà:te, da kanà:rčək 'bəl pò:je, če ní: a:r'men, k jix pá:rjo s štì:ngəlcəm ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša navadno rumena ptica s kratkim kljunom, GK: /

kanarka = kanà:rka -e ž, zool. *samica kanarčka*: səm 'šoʊ u Tə:r'žəč po no kanà:rko z anmo možì:čkəm, tì:st možì:čək se ga j má:ʊ napì:ʊ, səm ga pa mò:gu ʊ šà:itərgo d'jət pa pé:lat, an cà:it je 'šoʊ, pò: j pa ʊopé:šoʊ

kanja = ká:na -e ž, zool. *kanja*, *Buteo buteo*: 'ja, tò: j bla ká:na ◇ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: velika ptica ujeta, ki se hrani zlasti z mišmi, GK: *

kapniti = ká:pənt kà:pnem dov. *kapniti*: s uzè:ʊ ké:po, pò: t je pa a'dən lanè:n ʊó:le ká:pnu na lì:m

kastrola = kastrò:la -e ž *kozica* |*posoda*: lì:m səm 'kəʀ u kastrò:l kú:xoʊ

kavsati = kà:ʊsat -am nedov. *kavsati*, *kljuvati*: tì:čək kà:ʊsa; 'təm nò:t pò:j štì:ngəlc gó:r pərlətí: pa tì:st 'ʊən kà:ʊsa (→ kljuvati)

kepa = ké:pa -e ž *kepa*: pò:j s tò: ké:po dà:ʊ cà:itat u ʊò:do, ʊ an pí:skar (→ čepica, kepica)

kepica = ké:pca -e ž *kepica* (→ čepica, kepa)

kletka = klé:tka -e ž, nov. (*ptičja*) *kletka*: se j lá:ži nauá:du klé:tke (→ folovž, folovžek)

kljun = klù:n -a m *kljun*: na glá:ʊ ma pa klù:n

kljuvati = klú:ʊat klú:jem nedov. *kljuvati* (→ kavsati)

kobilar m, zool. ◇ NB: /, TŠ: /, A: /, JB: /, JE: kobilarje (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka rumene barve, s črnimi perutmi, *Oriolus oriolus*, GK: *

kobul = kó:bu -bla m *kobul*, *grmič*: tò: j tá:k kukar an kó:blə po xrá:stə

konoplja = konó:pla -e ž *konoplja in njeno seme za ptičjo hrano*: 'nej'ueč smo jx s konó:plam fù:tral; konó:plo kú:p; konó:pla se j teškò: dobí:la

kopalnica = kopà:lənca -e ž *posoda z vodo v ptičji kletki za kopanje*: kopà:lənca na ʊrá:tcəx

kopati se = kó:pat se kó:plem se nedov. *kopati se*: tká:j da ʊodó: pjé:jo, se ʊ'sə nò:čjo kó:pat; 'təč se strà:šnə 'rəʃ kò:ple

koritec = korì:təc -tca m *koritce v ptičji kletki za vodo ali hrano*: tò: j biʊ pa korì:təc za xrá:no nò:t

kos = kò:s -a m, zool. *kos*, *Turdus merula*: kò:souka j arjà:ʊkasta, kò:s je pa čì:st čs:rən ◆ **povodni kos** *povodni kos*, *Cinclus cinclus*: pouó:dən kò:s pot skà:lo gnè:st; pouó:dən kò:s je z'nən k'le; je čs:rən u bì:stvə pa bè:ʊ trebù:ščək 'ma ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: kos (str. 59, 121), JE: kosov, kosa, povodnega kosa (str. 363), kose, vodne in modre kose, kraničaste kose (str. 366), Plet.: *, SSKJ: večja ptica pevka črne barve z rumeno liso okrog oči, GK: *

kosovka = kò:souka -e ž, zool. *samica kosa*: kò:souka j arjà:ʊkasta, kò:s je pa čì:st čs:rən

koš = 'koš 'koš 'koš povdk. *bolan*: če j 'təč rà:tou 'koš, s mo dà:ʊ mal ʊó:la, če se j pre'ueč najè:du, da ga j pogná:l (→ bolan)

kraljiček = kralì:čək -čka m, zool. *kraljiček*, *Regulus*: kralì:čək, tò: mo prà:ʊ-mo strè:ščək, NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: najmanjša ptica pevka z rdečo ali rumeno liso na temenu, GK: *

kravica = KRÁ:ŭca -e ž (*orehovo*) *jedrce* ♦ **orehova kravica** *orehovo jedrce*: a pa ŭé:š, s kó:m smo ĭx 'še fù:tral – z ŭORÉ:XOUƏM KRÁ:ŭcam

krepelj = KRÉ:mpəl -pla m *krepelj*: na no'gax ma pa KRÉ:mple

krepeljč = KRÉ:mpəlc -a m *krepeljč*: al 'pa za KRÉ:mpəlce (se j ŭjè:ŭ)

krilo = KRÍ:l -a s, redko *krilo*: tò: ĭ biŭ tokò:le ŭé:lək čes KRÍ:la, da:rgà:č pa nì: ŭà:gou TRÌ: dè:ke

krokar = KRÒ:kar -ja m, zool. *krokar*, *Corvus corax*: KRÒ:karjə so pa blì: ♦ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: večja ptica s črnim, kovinsko se svetlika-jočim perjem in debelim kljunom, GK: *

kuglica = kù:gəlca -e ž *kroglica*, *plod hrastove omele*: gÓ:R so pa tá:ke RMé:ne kù:gəlce (→ jagoda)

kuhalnica = kuxà:ŭəncə -e ž *kuhalnica kot orodje pri kuhanju lima*: ĭ mò:glə bit čì:st to'kə okəl kuxà:ŭənce

kuhati = kú:xat kù:xam nedov. *kuhati*: pa kokó: ĭ smərdé:l tì:st, k je tì:st lî:m kú:xou k'le; pó: smo pa kú:xal u 'kašənmə posè:bənmə ló:ncə, 'jez ga 'mam, na ŭé:m, gdó: ga 'ma, tì:st ló:nc, se ĭ biŭ fè:st, pa ga m je a'dən ŭzè:ŭ

kukavica = kú:kouca -e ž, zool. *kukavica*, *Cuculus canorus* ♦ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica selivka, ki odlaga jajca v gnezda manjših ptic pevk, GK: *

lanen = lanè:n -a lanè:n prid. *lanen*, iz *lanu* ♦ **laneno olje** (→ olje)

lastovka = lá:stouka -e ž, zool. *lastovka*, *Hirundo rustica* in *Delichon urbica*: lá:stouke k'le dÓ:l lè:tajo; tì: lá:stouke na mÓ:reš do'ma ŭbdá:ržat ♦ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica selivka s škarjastim repom in vitkimi krili, GK: *

lavor = lauò:r -ja m *umivalnik*, *rabljen tudi kot posoda za gnetenje lima*: k je blə tì:st narjé:n, s lî:m ŭ an lauò:r djà:ŭ, k je biŭ kù:xan; pó: s pa 'təm nót: u la-ŭò:r ga ŭlì:ŭ, pó: z ga pa ŭz'ga tok'le rasté:gnu, k je pəš'ke ĭ'mou nót:t, a'ne, da so tì:ste pəš'ke ŭ'se š'le 'ŭən

leskov = lè:skou -a lè:skou prid. *leskov*, od *leske*: piščá:ŭko s narè:du z lè:skoue pá:lce pa s kó:že ot čè:šne

leteti = leté:t letí:m nedov. *leteti*: če pa ŭá:blenčək ní: pè:ŭ, so pa tí:č mè:m leté:l

lim = lî:m -a m 1. *plodovi hrastove omele*: ta pà:ru smo š'lə po lî:m; tká:jle lî:ma na t'ləx imé:t, pa pops'tət ga; októ:bra ĭ biŭ lî:m z'Rou; lî:m s lox'ka dobí:ŭ samò: na 'kašənmə debé:ŭmo stá:rmo xRá:stə; tǎ:rgat lî:m 2. *lepljiva snov iz plodov hrastove omele, pripravljena za lovljenje ptičev z limanicami*: ta pà:ru pa lî:m skú:xat; je tì:st lî:m kú:xou k'le; lî:m s mò:gu ta pà:ru parprá:ŭt; pó: z ga pa djà:ŭ ŭ an ló:nc, pa ŭó'de gÓ:R, pó: ĭ biŭ pa tì:st lî:m za cè:ŭ lè:t al 'pa za 'še 'ŭeč, za đūè: lè:t je biŭ ♦ **tičji lim** 1. *plodovi evropskega ohmelja*: tì:či lî:m gre'ŭa nabrá:t, 'təm ŭé:m zà:ŋga 2. *naravno lepilo za limanice, pripravljeno iz plodov hrastove omele, evropskega ohmelja*: u Itá:lǰə so tì:či lî:m 'nejlà:ži dobì:l, so ga imé:l u sodò:ŭəx, kù:xəŋga, fjé:rtik; a m boš dā:ŭ 'mal lî:ma (→ grm, grmovje, zaspanec)

limanice = lî:mance -anc ž mn. *limanice*, z *limom namazane lesene*, navadno *vrbove paličice*, ki se *zataknejo v posekano drevesce kot pasivna past za lovljenje ptičev*: do'ma s parprá:ŭu lî:mance; ŭčà:s je parlé:tu tì:čək, je sè:du na lî:mance; k je blə pa ŋ'kət tì:ste lî:mance narjé:ne; ta'kət səm samò: cà:jzəlce louì:ŭ, da so m ŭ'se lî:mance ponosí:l; in pó: s lî:mance natak'noŭ

lišček m, zool. (→ štíngeljc) ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: manjša ptica pevka z zelo pisanim perjem, GK: *

loj = lò:ĩ -ja m *loj*: lò:ĩ smo mà:ngəlcəm fù:tral; pozí:m smo lò:ĩ mà:ngəlcəm na uè:jo obé:slə zú:nej

lonec = ló:nc -a m *lonec (za kuhanje lima)*: tò: ĵ bių s'tə̀r ló:nc, tá:k želé:zən, ué:š, da səm nò:trə lì:m kú:xoų

longati = loŋ'gət -ngà:m nedov. *nihati*, *gugati*: če s pre'ueč lon'goų s fò:loužəm za Barì:glo, je bių uá:blenc tó:k prestrà:šen, da ní: 'nəč pè:ų

lov = ló:ų ló:va m *lov*: u KRó:p je bių tì:čji lò:ų zanimá:ų samò: jesé:n, tò: se prà:ų, pè:l so štì:ngəlc pa cà:ĩzəlc, tò: ĵ bių edì:n lò:ų; ♦ **tičji lov** *ptičji lov*, *lov ptic pevk*: k'le ĵ blə nè:jbəl zanimá:ų, k se ĵ začè:ų tì:čji lò:ų, k so u'sə tì:čarjə na 'kəp leté:l, a maš 'keĵ lì:ma

loviti = lo'vət lo'v:m nedov. *loviti*: tí:če lo'vət; lo'vət na šprí:ngošē; smo ane trì: ští:r uú:re lo'v:l; lo'v: se še 'zeĵ ló:xk, ampak do ane desé:dga noué:mbra, pó: smo pa jé:nal; ta'kət səm samò: cà:ĩzəlc lo'v:ų; k smo lo'v:l, je blə m'rəš; tò: z ga pó:ĩ, k smo jé:nal lo'vət, z ga pa sprá:ųu 'kəm u 'kəkšən gə:rəm; jù:trə gre'mo lo'vət; zú:trəĵ so š'lə lo'vət, da jəm ní: blə tré:ba x má:š

lovljenje = lo'vlé:ne -a s *lovljenje*: lo'vlé:ne tí:čoų je bių prepo'vè:dan

luknjica = lù:kənce -e ž 1. v *hrastič zvrtna luknjica za zatikanje limanic*: s lù:kənce ĵ moų za'vó:rtane 2. *luknjica v ptičji kletki, skozi katero je napeljana žica za njene stene*: lù:kənce so gotó:ų 'kə̀r prežgà:l za žá:ce nò:t

majenga = má:jənga -e ž ♦ **dobra majenga** 1. *upanje, dobra volja*: dó:bro má:jəngo səm i'moų, da m 'keĵ uĵè:ų 2. *ptičja kletka za hrambo ujetih ptičev na lo-vu*: dó:bro má:jəngo so ĵmè:l; tá:kle mè:ĩxən fò:loužək – 'ja, tò: ĵ bla dó:bra má:jənga ◇ NB: *2., TŠ: *1. (/2.)

mangeljc = mà:ngəlc -a m, zool. *sinica, Parus major*: pozí:m smo lo'v:l mà:ngəlc na šprí:ngoš; mà:ngəlc smo lo'v:l na Kastè:l, pó: smo ĵx pa má:l nò:t imé:l, pó: smo ĵx pa spù:stlə; mà:ngəlc ma bé:l paŋ ušé:səx ♦ **gorski mangeljc** *gorska sinica, Parus montanus*: gó:rskə mà:ngəlc so mà:n, drù:ge bà:rųe (→ *sinica*) ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: /, B: /, GK: /

manglja = mà:ŋgla -e ž, zool. *samica mangeljca*: če b jo uĵè:ų, b ré:ku mà:ŋgla

masa = mà:sa -e ž *snov*: tá:ka mà:sa ĵ bla, da se ĵ ulé:kla (→ *zmes*)

mavsati se = mò:vsat se -am se nedov. *goliti se, izgubljati perje*: tí:č se mò:vsajo

mečkati = meč'kət mečkà:m in meš'kət meškà:m nedov. *mečkati, gnesti*: s tì:s-təm si tì: meč'koų tà: lì:m, da ĵ pos'toų mé:xək (→ *mendrati*)

mehek = mé:xək -xka mé:xək povdk. *mehek*: meč'koų s tà: lì:m, da ĵ pos'toų mé:xək

mendrati = mənd'rət -drà:m nedov. *mečkati, gnesti, mendrati*: pó: smo ga pa učá:səx še ũ ú:sta má:l djá:l, da z ga ũ ú:stəx tok'le mənd'rəų, pa da ĵ bių 'bəl mó:čən, a me zastó:pəš, tò: s mo mò:č dajá:ų (→ *mečkati*)

mesti se = mé:st se mé:dem se nedov. *mesti se, zamotiti se*: s mo dà:ų 'kəkšən 'cof nò:t, da se ĵ mé:du z nə'mo, k je uobé:rəų

mešanec = mé:šanc -a m *mešanec, križanec*: 'uon se ĵ pe'čoų z mé:šanci (→ *bastard*)

mešanica = mé:šanca -e ž *mešanica, različna semena za ptičjo hrano*: mé:šan-ca ĩ bla, 'kukar je še 'zeĵ, da smo z nó: tí:če fù:tral

mešati = mé:šat -am nedov. *mešati (lim)*: u tì:stmo səm kú:xou, tò: ĩ tó:k smə:rdé:l po u'sə bā:ĵt, səm ga mé:šou, m'nə ní: 'nəč smə:rdé:l, 'tə ĩ pa, 'tə ĩ 'pa smə:rdé:l

mešoga = məšó:ga -e ž, zool. *šoja, Garrulus glandarius*: məšó:ga ĩ 'bəl uel:ka, ĩ kukar ʊRá:na; mō:ĵ uó:ča ĩ pa:Rnē:su məšó:ge, da smo ĩx pojé:dlə u á:ĵmoxtə, mlá:de, so fá:jən debē:le, dō:klar na leté:; ane pá:Rkrat səm 'šou məšó:ge lo'ʊət z an'mo; məšó:ga ĩ tē:ška, k jo tì: ʊjá:meš na lî:mance je ló:xna, če jo pa tì: z gné:z-da ʊzá:meš, je pa 'kəR nē:keĵ za pa:Rjé:t, zanimí:ʊ, kokó: ĩx nafù:tra, 'ne (→ šoja)
◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: /, SSKJ: /, B: /, GK: /

metati = mé:tat mé:čem nedov. *metati*: vè:je ĩ začè:ʊ z draʊè:sa dó:l mé:tat

mivka = mî:ʊka -e ž *mivka (za nasutje po dnu ptičje kletke)*: mî:ʊko s po d'nə fô:loʊža dā:ʊ (→ glena)

mladič = mladí:č -a m *mladič*: bō:l je blō:, če s mladí:ča dobì:ʊ

mreža = mré:ža -e ž *mreža kot priprava za lovljenje ptičev*: 'zeĵ majo mré:že, po ta nó:ʊəm, ta'kət jəx še ní: blō, k səm 'jest loʊ:ʊ; se zaplè:da ʊ mré:žo

nabirati = nabè:rat -am nedov. *nabirati*: se 'le mē:ĵxnə za tì:čke nabè:raʊa k'le

nabrati = nabrát nabé:rem dov. *nabrati*: sʊa ga nabrà:la ane pá:R lî:troʊ, tî:s-təx kù:gəlc; če s ʊó:tu lî:m nabrát

nafutrati = nafù:trat -am dov. *nahriniti*: zanimí:ʊ, kokó: ĩx nafù:tra

nalomiti = naló:mt naló:məm dov. *nalomiti*: ù:n je plè:zoʊ gó:R, pa naló:mu lî:m

narediti = nar'dət -rdí:m dov. *narediti*: ta pə:RU smo mō:glə lî:m nar'dət

narezati = naré:zat -è:žem dov. *narezati*: ta pə:RU s 'šou pá:lčce naré:zat, tē:le, ʊá:Rboʊe, tē:le, k se zʊf:jajo; ʊsà:ke duà: trî: mē:sce səm nó:ʊe pá:lce naré:zoʊ bez-gó:ʊe

nasekati = nasé:kat -am dov. *nasekati*: nasé:kat bē:lo omé:lo dó:l; dé:blo s nasé:kou má:l, tō:g da s lî:mance zatá:knu nó:t

nastaviti = nastá:ʊt -à:ʊəm dov. *nastaviti*: za štî:ngəlcə smo pa šetí:co nastá:ʊlə; 'ʊon je nastá:ʊu, 'jes səm se pa sk'roʊ

nastavljati = nastá:ʊlat -am nedov. *nastavljati (limanice)*: tō: smo ane duà: ta:R-jè: al 'pa ští:Rjə, 'kukar 'je, smo xodí:l u'kəp, pa nastá:ʊlál; pó: so ble pa lî:mance paRprà:ʊlene za nastá:ʊlat

našopan = našò:pan -a našò:pan povdk. *nagačen*: zanimí:ʊ, k səm ga ĩ'mou do-'ma našò:panga na lè:ta

našopati = našò:pat -am dov. *nagačiti*: če ʊš 'kəksəŋga skolí:ča ʊjè:ʊ, ga me'nə parné:s, ga m 'jest djà:ʊ našò:pat; 'žou m je, da ga ní:səm sà:m zRí:xtou pa našò:pat dā:ʊ

naštimate = naští:mat -am dov. *narediti, pripraviti*: ʊsà:ke duà: trî: mē:sce səm nó:ʊe pá:lce naré:zoʊ bezgó:ʊe, jəx ʊomá:ju lepò: in preʊé:rtou stə:R'žen 'ʊən in səm mo naští:mou nazá:ĵ nó:t

natakniti = natá:kənt -knem dov. *natakniti*: in pó: s lî:mance natak'noʊ

navaditi se = nauá:dət se -à:dəm se dov. *navaditi se*: 'bəl je blə lepò:, če ĩ biʊ lé:tošəŋ, da se ĩ lá:ži nauá:du klé:tke in 'bəl guí:šnə ĩ pè:ʊ, 'bəl se ĩ udomà:ču

navijati = nauí:jat -am nedov. *navijati*: lepò: s lì:manco nauí:joù in s jo ulé:ku tokò: 'uən

nesti = né:st -em nedov. *nesti*: učà:səx səm jəx nɛ:su 'uən, na z'rək 'nej'ueč pa 'kar nò:t

noga = nó:ga -e / nogè: ž (*ptičja noga*: 'təč ma nogè:, je pa uzi:gnu se, pa zlé:tu, kló:bək je dó:l pà:du, 'təč je pa z zué:zanəm nogà:m zlé:tu

obesiti se = obé:sət se obè:səm se dov. *obesiti se*: je tì:čək parlé:tu gó:r, da se mo ĭ pá:lčca obé:sla, pó: ĭ pa z refetní:co uđá:ru tok'le, pa ŋkà:mar 'ueč ní: mò:gu

obirati = obé:rat -am nedov. *obirati (plodove omele)*: 'jes səm pa spó:deĭ obé:ROU

oblizati = oblí:zat -žem dov. *oblizati, s slino očistiti*: če ĭ biu 'təč pre'ueč olì:man, ga ĭ blò tré:ba oblí:zat, da z ga uočé:du

obрати = uobrát:u obé:rem dov. *obрати (plodove omele)*: 'uəs gó:rəm, 'kar je blə 'təm za uobrát:t, u'se sva mò:gla pops'tət pa 'uən i'tə; tì:st smo uobrát:l, pó: pa domú: parné:seš, pó: pa 'zeĭ skú:xat

obsekati = opsé:kət -am dov. *obsekati*: dreuð: s opsé:kou za məšó:ge lo'uat

očediti = uočé:dət -əm dov. *očistiti*: tí:čəm uočé:t (→ očistiti, spucati)

oči = očì: očì: ž mn. *oči*: sko'ləč ma dó:bre očì:

očistiti = uočí:stət -əm dov., knjiž. *očistiti*: pa se ĭ uá:lou 'təm po t'ləx, 'jes səm pa čè: lé:tu pa lì:manco p'reč, uočí:stu ga (→ očediti, spucati)

očiščen = uočì:ščen -a uočì:ščen prid., knjiž. *očiščen*: k je biu aŋk'at uočì:ščen, pa parprà:ulen za na lì:m, pó: se ĭ 'pa parjè:u, če z ga u rò:ko djà:u

odsekati = uotsé:kət -è:kam dov. *odsekati*: tò: smo uotsé:kal ga, pa uošpí:člə, pó: smo ga pa u zè:mlo zasà:dlə

ohcet = ò:xcet ò:xcet / ò:xceti ž, redko *ohcet, ženitev* ♦ **tičja / ptičja ohcet** ◊ NB: /, TŠ: /, JE: * (str. 362)

okavšati = ukà:usat / ukà:usat -am dov. *oključati*: tó:k me ĭ ukà:usou, da t poué:m, da me še dó:ns bolí:, tokò: me ĭ ukà:usou, da səm biu 'uəs ka:ruà:u

oliman = uolì:man -a uolì:man prid. *oliman*: učà:səx je 'kəR gó:r uí:su, da z ga 'šou, da ní: biu p'rou 'nəč uolì:man, samò: gó:r je uí:su, pa z ga parjè:u tok'le pa p'reč djà:u

olimati se = olì:mat se -am se dov. *olimati se, umazati se z limom*: 'təč se ĭ učà:səx pre'ueč olì:mou

olje = uó:le -a s *olje*: tá:kole čé:pcò lì:ma s uzè:u, pó: pa 'mal uó:la umè:s; če ĭ 'təč 'koš, mo mal uó:la 'deĭ ♦ **laneno olje** *laneno olje*: 'najbòl je biu lanè:n uó:le, da z: lanè:nmu uó:lam, da ní:, recí:mo, k smo louì:l, je blə m'rəš, da ní: zmə:Rzəlna lì:manca, da ĭ bla zmè:raj mɛ:xka; s uzè:u ké:po, pó: t je pa a'dən lanè:n uó:le ká:pnu na lì:m

omajiti = uomá:it -jəm dov. *omajiti, odstraniti lubje*: pá:lce səm uomá:ju lepò: in preuó:rtou stə:r'žen 'uən in səm mo naští:mou nazá:ĭ nò:t

omela = omè:la -e ž, knjiž., bot. *omela* ♦ **bela omela** *bela omela, evropsko ohmelje*: bé:la omè:la tò: ĭ tì:čji lì:m

onegaviti = uongá:uat -əm nedov. *onegaviti, mečkati, gnesti*: z rokà:m səm ga uongá:u

opucati = (u)opú:cat -am dov. *očistiti*: tí:ča smo ta pà:RU opucá:l

orehov = uORÉ:xou -a uORÉ:xou prid. *orehov* ♦ **orehova kravica** (→ kravica)

orel = uó:RU -rla m, zool. *orel*, *Aquila (chrysaetos)*: uó:RU ĭ ué:læk 'təč ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: velika ptica ujeda z ukrivljenim kljunom in dolgim repom, GK: *

oskubljenec = uoskú:blenc -a m *oskubljen ptič*, *ptič z malo perja*: tò: ĭ pa 'le n uoskú:blenc

ošpičen = uošpì:čen -a uošpì:čen prid. *ošiljen*, *priostren*: je bla na pá:lčca uošpì:čena

ošpiti = uošpì:čət -əm dov. *ošiliti*, *priostriti*: tá:ke pá:lčke, k so se rá:de zui-já:le, ué:š, ane tokò:le dō:uge, pa na kó:nc s jo uošpì:ču; tò: smo uotsé:kal ga, pa uošpì:člə, pó: smo ga pa u zē:mlo zasà:dlə

palica = pá:lca -e ž *palica*: pá:lce s pa žə ĭ'mou narè:zane; u fō:loužə ĭ bla bezgō:ua pá:lca, k s jə sta:ržē:n 'uən pobrà:u, so ré:klə, da gre'jo ušì: u lù:kne; usà:ke duà: trì: mē:sce səm nó:ue pá:lce naré:zou bezgō:ue, jəx uomá:ju lepò: in preuó:rtou stə:r'žen 'uən in səm mo naští:mou nazá:ĭ nò:t; piščá:uko s narè:du z lé:skoue pá:lce pa s kō:že ot čē:šne

paličica = pá:lčca -e ž *paličica za limanico*: je bla na pá:lčca uošpì:čena; ta pà:RU s 'šou pá:lčce naré:zat, tē:le, uá:rboue, tē:le, k se zui:jajo ♦ **vrbova paličica** *paličica / vejica vrbe za limanice*: uá:rboue pá:lčce s naré:zou

parati se = pà:rat se -am se nedov. *pariti se*: tí:č se pà:rajo (→ pariti se)

pariti = pá:rət -əm nedov. *pariti*: s ĭ'mou samí:ce pa sá:mca, da s pó:ĭ pá:RU; učà:s smo pá:rəl 'tut, 'zeĭ pa nē: 'ueč; u KRō:p je pá:RU edì:n Jō:ža; pá:RU səm kanà:rčke

pariti se = pá:rət se -əm se nedov. *pariti se*: kanà:rčək se ĭ 'tut pozí:m pá:RU, če ĭ blə toplò: (→ parati se)

past = pà:st pastì: ž *past*: pa se ĭ 'le uĵe:u u pà:st

pasti se = pá:st se pá:sem se nedov. *pasti se*: učà:səx smo ga tok'le 'ueč ù:r glé:dal, k se ĭ gó:r pà:su, uĵe:t se pa ní: uó:tu

pastirica ž, zool. *pastirica*, *Motacilla*: pastirí:ca mí:ga z ré:pam, tà: pa skò:z dē:la tkò: z glà:uo (→ fliska, tresorepka) ◊ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: pastirice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: živopisane ptice pevke z dolgim pozibavajočim se repom, ki živijo navadno ob vodi, Motacillidae, GK: *

pečati se = pečət se pečà:m se nedov. *pečati se*, *ukvarjati se*: 'uon se ĭ pečou z mē:šanci

pečka (→ peška)

penica = pé:nca -e ž, zool. *penica*, *Sylvia*: m̀: jəm prà:umo 'tut pé:nca ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica pevka s šilastim, nekoliko ukrivljenim kljunom, GK: *

perje = pié:rje / pé:rje -a s *perje*: pé:rje ma po trù:pə

perut = perù:t -ù:t ž *perut*: ena sá:ma perù:t ga je

peška = pəška / pečka -e ž *peška*: lì:m ma peške in ga ĭ tré:ba spú:cat; usà:ka já:goda ma na ué:m duè: trì: ští:r pečke; so tì:ste pəške u'se š'le 'uən

peti = pɛ:t pó:jem nedov. *peti*: na pó:je 'nəč; tò: pa fà:in pó:je; k je já:ta parleté:la, je uá:blenčək pè:u, čè: je pè:u; tò: pó:je cè:lo zí:mo kò: zmé:šan; če pa uá:blenčək ní: pè:u, so pa tí:č mè:m leté:l

pevec = pɛ:uc -a m 1. *pevec* 2. *ptica pevka*: tà: j pa dò:bar pɛ:uc; dò:bar pɛ:uc je biu z'lə poštá:tan

pisker = pɪ:skar -kra m *lonec*: pó:j s tò: kɛ:po dà:u cà:itát u uò:do, u an pɪ:skar

piščalica = pišá:lca -e ž *piščalka*: tò: j i'mou ano tá:ko pišá:lco – tò: j bla lé:s koua pá:lca, prežà:gana pa 'uən uzè:ta, pó: j pa dà:u ano lé:skouo al 'pa čé:šnouo kó:žo nò:t, pó: j pa pè:la pa jx je uá:bu, məšó:ge

piščalka = piščá:uka -e ž *piščalka (za vabljenje šoj)*: piščá:uko s narè:du z lé:skoue pá:lce pa s kó:že ot čè:šne

piškot = pəškò:t -a m *piškot*: s pəškò:təm smo jx 'tut fù:tral

pivka = pɪ:uka -e ž, zool. *pivka, Picus canus*: pɪ:uka j uš:rsta žó:une, k dè:la pɪ:u pɪ:u, k se g dežjə pəprá:ula ◊ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša siva ptica s črno progó pod kljunom, GK: *

plašiti se = plašít se -í:m se nedov. *plašiti se*: uá:blenca s pok'rou, da se ní: plašì:u; če s tok'le loŋgou z nì:m, se j pa plašì:u

plavček = plà:učək -čka m, zool. *plavček, Parus caeruleus*: plà:učkou se 'tut spò:unəm ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: sinica z veliko modro liso na glavi, *Parus caeruleus*, GK: *

plesti = plé:st plé:tem / plé:dem nedov. *plesti (ohišje ptičnice)*: do'ma smo jx pa pó:j plé:dlə samì:; plé:lə smo s tá:kmo drà:təm; 'uon je narè:du lè:s, mì: smo jx pa pó:j plé:lə

plezati = plè:zat -am nedov. *plezati*: ta stà:r je plè:zou 'kə zmé:šan, s skì:ro za pà:sam

plezavt = plè:zou̯t -a m, zool. *srakoper, Lanius*: plè:zou̯t po dré:ujə plè:za u bò:št, pó: pa nò:t kà:usa; plè:zou̯t so 'tut bli k'le; plè:zou̯ta samò: od dè:leč uì:dəš; plè:zou̯ta se teškò: uì:t; plè:zou̯ta čebelá:rjə ní:so mà:ral; plè:zou̯t je zlò: ué:lək škodlì:uc; plè:zou̯t je mən'da nabà:dou čebè:le na tò:rne za zalò:go (→ srakoper) ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: plèzavt, m. der Specht 'žolna', Gor.-Mik., Cig., C.; mali p., die Baumgrille, der Baumläufer 'plezalček' (*certhia familiaris*), Cig., Frey. (F.), SSKJ: /, B: plézavt -a m (Pleteršnik, Pravopis), GK: *

pobrati = pobrá:t pobé:rem dov. *pobrati (ujete ptiče)*: pó: smo jx pa pobrá:l, pa dá:l uá:blencə u fò:louž

poden = pò:dən -dna m *dno (ptičje kletke)*: z lesà: j 'uon narè:du pò:dən

pokriti = pokrít:t -ì:jem dov. *pokriti*: s jo pok'rou z ano pokriúá:čo

pokrivača = pokriúá:ča -e ž *pokrovka*: pó:j s tò: kɛ:po dà:u cà:itát u uò:do, u an pɪ:skar, in s jo pok'rou z ano pokriúá:čo

politi = polít:t -lí:jem dov. *politi*: pó: s pa tì:sto rè:č polí:u gor po lì:mancax

posoda = posò:da -e ž *posoda kot del opreme ptičje kletke*: na strané:x je j'mou fò:louš ane urá:tca za xrá:no pa ane urá:tca za posò:do za uò:do

posoditi = posò:dət -əm dov. *posoditi*: uá:blenčka m posò:t

postovka = postó:ɥka -e ž, zool. *postovka*, *Falco tinnunculus*: seɥè:da, ɥjè:da ĭ 'tut postó:ɥka, 'ne, k je pa 'tud zló: rɛ:tka ◊ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša ptica ujeta rjavkaste barve, s temnejšimi lisami po hrbtu, oprsju in trebuhu, GK: *

poštatan = pošta:tan -a pošta:tan povdk. *cenjen*: dǒ:bar pé:ɥc je biɥ z'lə pošta:tan, če ĭ biɥ mlà:d, je biɥ bəl pošta:tan

povodni = pouó:dən -dna pouó:dən prid. *povodni* ♦ **povodni kos** (→ kos)

prati = prá:t pé:rem dov. *prati* (*lim*): samǒ: prá:ɥ z ga ɥ tì:st ɥó:t, pó: s pa tì:st 'ɥən uli:ɥ, pa 'še ŋ'kət, pa 'še ŋ'kət, tǒ:g da ĭ biɥ čì:st

predal = predà:l -a m *predal kot del ptičje kletke*: na d'nə fǒ:louža ĭ biɥ predà:l, tǒ:g da s lox'ka predà:l 'ɥən uzè:ɥ, da z ga spú:cou

pregost = pregǒ:st -a pregǒ:st povdk. *pregost*: če ĭ biɥ pregǒ:st, se 'təč ní: parjè:ɥ, če ĭ biɥ pa preré:dək, je pa dó:l tɛ:ku

prekavsati = prekà:ɥsat -am dov. *prekljuvati*: tǒ: se ĭ pó:ĭ rɛ:šu, pó: ĭ prekà:ɥsou tì:st

prekla = prè:kla -e ž *prekla*: ɥ prè:klo s lî:mance zatak'nou (→ hrastič, hras-tiček, drevesček)

prepelica = prepelí:ca -e ž, zool. *prepelica*, *Coturnix coturnix*: prepelí:ca ĭ pǒ:lska žuà:ɥ ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: prepelice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica selivka rjavkaste barve, ki živi na polju in travnikih, GK: *

preredek = preré:dək -tka preré:dək povdk. *preredek*: če ĭ biɥ pregǒ:st, se 'təč ní: parjè:ɥ, če ĭ biɥ pa preré:dək, je pa dó:l tɛ:ku

presekat = presé:kat -am dov. *presekati*: pó: s pa presé:kou u'se tì:ste pá:lčce, da ĭ blə na ɥ'se krá:je enakomé:rnə

pretegovati = pretè:guat -gjem nedov. *pretegovati*, *raztegovati*: pó: s pa lî:m pretè:guou, tok'le, fè:st pretè:guou, dǒ:ɥx cà:ĭta, tǒ: sɥa ga po no ù:ro s tmò:le Tǒ:netəm, da sɥa lî:mance narè:dla, pá:lčce s pa 'žɛ ĭ'mou naré:zane

prevrtati = preɥó:rtat -am dov. *prevrtati*, z *vrtanjem narediti luknjo*: pá:lčce səm ɥomá:ju lepǒ: in preɥó:rtou stǒ:r'žen 'ɥən

prežgati = prežgá:t prežgem dov. *prežgati*, z *žganjem narediti luknjo*: lù:kənce so gotǒ:ɥ 'kǎr prežgà:l za ží:ce skǒ:z

preživeti = prežú:ɛt -í:m dov. *preživeti*: šti:ŋgəlc, k je diɥ'jǎk, 'tut ɥənzú:nej prežú:í, če ga spəstí:š

prijeti se = parjé:t se prí:mem se dov. *prijeti se*: z rokà:m səm ga ɥoŋgá:ɥu – tǒ: se ta'kət ní: 'nəč parjè:ɥ, k je biɥ aŋk'ət ɥočì:ščen, pa parprà:ɥlen za na lî:m, pó: se ĭ 'pa parjè:ɥ, če z ga ɥ rǒ:ko djà:ɥ; če ĭ biɥ lî:m pregǒ:st, se 'təč ní: parjè:ɥ, če ĭ biɥ pa preré:dək, je pa dó:l tɛ:ku

prileteti = parleté:t -í:m dov. *prileteti*: 'təm səm z'dou na sǒ:nc pa glé:dou pa ɥží:ɥou pa glé:dou, gdá:ĭ ɥjo tí:č parleté:l; je na nó:ɥ parlé:tu, pó: se ĭ pa ɥčà:səx ɥjè:ɥ, ɥčà:səx pa 'tud nè:

prosen = prosè:n -a prosè:n prid. *prosen*, *od prosa*: prosè:n sé:me smo jəm 'tut fù:tral ♦ **proseno seme** (→ seme)

proso = prosǒ: -à: s *proso*: šetí:co so rá:d imé:l al 'pa prosǒ:

ptič (→ tič)

ptičar (→ tičar)

ptiček (→ tiček)

ptičji (→ tičji)

pucati = pú:cat -am nedov. *čistiti*: fǒ:louže ĵ tré:ba ré:dnə pú:cat

razletavati se = razletà:ȳat se -am se nedov. *razletavati se, letati na vse strani*: tí:č so se razletà:ȳal

razpokati = raspǒ:kāt -ò:kam dov. *razpokati*: l̄:m raspò:ka, g ga kù:xaš

raztegniti = rasté:gənt -gnem dov. *raztegniti*: pó: z ga pa ȳz'ga ('vəs l̄:m) tok'le rasté:gnu

rdeč = əR'deč əRdǎ:ča əR'deč prid. *rdeč* ♦ **rdeča žolna** (→ žolna)

refetnica = refetní:ca -e ž *perutnica, krilo*: pó: ĵ pa z refetní:co ȳdá:RU tok'le, pa ŋkà:mar 'uēč ní: mǒ:gu

rep = 'rep ré:pa m *rep*: skǒ:z m̄:ga z ré:pam

repica = ré:pca -e ž *repica in njeno seme za ptičjo hrano*: z ré:pco smo tí:če fù:tral (→ rips)

repnik = rè:pnek -a m, zool. *repnik, Acanthis cannabina*: rè:pneka ní:səm an-kǒ:l i'mǒȳ ◇ NB: *, TŠ: /, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: majhna ptica pevka s kostanjevo rjavim hrbtom in sivkasto glavo, *Acanthis cannabina*, GK: *

rešiti se = ré:šət se -əm se dov. *rešiti se*: tǒ: se ĵ pó:ĵ ré:šu, pó: ĵ prekà:ȳsǒȳ t̄:st, se ĵ ré:šu, ampak kokǒ: se ga ĵ m'nə škǒ:da zdǎ:l

rips = Rì:ps -a m, bot. *seme oljne repice za ptičjo hrano*: Rì:ps smo jəm 'tut fù:tral (→ repica)

ruta = Rú:ta -e ž *ruta*: z ano Rù:to s ȳá:blenca pok'Rǒȳ, če ga ní:s i'mǒȳ u Rù:zokə, da se ní: plaš̄:ȳ

samček = sá:mčək -čka m *samček*: sá:mčək pa ȳi:že dǎ:la, a'ne, tǒ: pa fà:ĵn pó:je (→ fant, samec)

samec = sá:mc -a m *samec*: samǒ: sá:mce smo loȳ:l; sá:mc ma 'bəl širǒ:k čǒ:rən pà:s k'le dó:l (→ fant, samček)

samica = samí:ca -e ž *samica*: samí:ca ní: pé:la 'nəč, samí:ca na pó:je, samǒ:č̄:ȳka

samička = samí:čka -e ž *samička*: samí:čke so 'koĵ spù:stlǒ

sedati = sé:dat -am nedov. *sedati*: kù:kar so bli tí:č paRprà:ȳlen sé:dat

sedeti = zdǎ:t zdí:m nedov. *sedeti*: 'təm səm z'dǒȳ pa čá:kǒȳ, gdá:ĵ boĵo paRle-tǎ:l

sekira = skí:ra -e ž *sekira*: ta stà:R je plè:zǒȳ 'kə zmǎ:šan, s skì:ro za pà:sam

selivec = selì:ȳc -a m *selivec*: škuó:rc je selì:ȳc

seme = sé:me semǎ:na s *seme rož ali storžev za ptičjo hrano*: pa Rǒ:že so ȳčà:s naberá:l, da 'ȳən t̄:st sé:me; t̄:st 'təm nó:t je pa sé:me, ȳ t̄:stəx có:fəx ♦ **svetlo**

seme bot. *svetlo seme trave mušca, ki se uporablja za ptičjo krmo*: suǎ:tu sé:me ĵ biȳ za tí:če 'tut ♦ **proseno seme** bot. *proseno seme*: prosǎ:n sé:me smo jəm 'tut fù:tral ♦ **trpotčevo seme** bot. *trpotčevo seme, ki se uporablja za ptičjo krmo*: 'tut tǒRpó:tčǒȳ sé:me smo jəm dajà:l u fǒ:lǒȳš

sesti = sɛ:st sɛ:dem dov. *sesti*: uɕà:səx je kɛ:r na k'raj sɛ:du, se ní: uɕɛ:u; pó: smo pa č̣i:st tí:x bli, da z biu par mí:r pa tí:x, k so ŋ'kət sɛ:dlə, smo pa pú:xəlnə pɔ:ne

sinica ž, zool. (→ mangeljc) ◇ NB: */, TŠ: */, A: siničke, seničke (str. 1), JB: /, JE: sinice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: manjša ptica pevka s črno glavo in rumenim ali umazano belim trebuhom, GK: *

skriti se = skrít: se -i:jem se dov. *skriti se*: sk'rɔu sɛm se pa čá:kou

sokol = s'kou skó:la m, zool. *sokol*, *Falco (columbarius)*: skó:la pa ní:s mó:gu uɕɛ:t; skó:la j pa samò: ù:n aŋ'kət i'mou, g ga j z gnɛ:zda uzɛ:u – do'ma u klɛ:t ga j i'mou, zuɛ:zanga; s'kou pú:te louí:; skó:la sɛm pa j'mou domà: u čɛ:udrə, 'təm k mam delà:uəncə ◆ **tičji sokol mali sokol**, *Falco (columbarius)*: tɔ: j biu pa 'le tí:čji s'kou, tɔ: j ta mɛ:ičkən, gù:n pú:te, tà: pa tí:čke končù:je; tɔ: je strá:šna žuà:u, ena sá:ma perù:t ga je ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica ujeta z velikim kljunom in dolgimi ozkimi perutmi, GK: *

sokolica = skolí:ca -e ž, zool. *sokolica*

sokolíč = sko'ləč skolí:ča m, zool. *sokolíč*, *Falco (peregrinus)*: če uš 'kəkšəŋga skolí:ča uɕɛ:u, ga me'nə parnɛ:s; 'zej mam pa 'jes skolí:ča k'le uɕɛ:dga, če ga uš uzɛ:u; sko'ləč tí:čke louí:

solata = solá:ta -e ž *solata*: solá:to smo jəm dajá:l za jɛ:st

sova = só:va -e ž, zool. *sova*, *Strix aluco*: só:vo sɛm z raɔó:lɔarčkəm uó:tu, sɛm jo u Là:s na čɛ:šnə uí:du ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: večja roparska nočna ptica z mehkim perjem, okroglo glavo in velikimi očmi, GK: *

spirati = spɪ:rət -am nedov. *spirati*: pó: s tí:sto zmɛ:s nɛ:su pot stədɛ:nc, pa z začɛ:u spɪ:rət

spitati = spí:tət -am dov. *spitati*: drù:ge mɔ:rjo spí:tət

splezati = splɛ:zat -am dov. *splezati*: je blə trɛ:ba splɛ:zat na tí:st st̥ar uisò:k x'rast

spraviti = sprá:ut -à:uəm dov. *spraviti*: tɔ: z ga pó:j, k smo jɛ:nal lo'uət, z ga pa sprá:u 'kəm u 'kəkšən g̊á:rəm

sprožiti se = sprɔ:žət se -əm se dov. *sprožiti se*: ɔrá:tca se sprɔ:žjo

spucati = spú:cat -am dov. *očistiti*: lɪ:m je trɛ:ba spú:cat; predà:l s lox'ka 'uən uzɛ:u, da z ga spú:cɔu (→ očediti, očistiti)

spustiti = spəstət spəstí:m dov. *spustiti*: št̥i:ŋlo sɛm spù:stu, k ní: 'nəč pɛ:la

sraka = srá:ka -e ž, zool. *sraka*, *Pica pica*: srá:ka j k'le z'lə rɛ:dək 'təč ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: *, GK: *

srakoper = srakopɛ:r -ja m, zool. *srakoper*, *Lanius*: srakopɛ:r, tɔ: j tí:st k prɛgà:na čebɛ:le (→ plezavt) ◇ NB: /, TŠ: /*, A: *, JB: *, JE: srakoperje (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka z ukrivljenim kljunom, ki plen za zalogo natika na trne, GK: *

sršenar = səršɛ:nar -ja m, zool. *sršenar*, *Pernis apivorus*: səršɛ:nar je tá:k lɛ:p s'kou u ḅi:stɔu ◇ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: velika ptica ujeta, ki se hrani zlasti z osami, sršeni, *Pernis apivorus*, GK: *

stiskati = stí:skət -am nedov. *stiskati*: məšɔ:go j stí:skou, da j pɛ:la pa drù:ge klicà:la

storž (→ čerž)

streha = stré:xa -e ž *streha kot del ptičje kletke*: na vè:RX fò:louža j stré:xa

strešček = strè:ščək -čka m, zool. *stržek*, *Troglodytes troglodytes*: strè:ščək je mè:jčkən, sî:ukast; strè:ščək ma tok'le gó:R 'rep; strè:ščək je tî:st ta mè:jčkən, k sta z uó:rlam, kè:R bõ uî:š 'šou, mo j pa strè:ščək pod refetnî:ce sè:du, k je pa:R'šou na ta 'nej'uiš tò:čko, je pa uó:RU ré:ku, 'zej sëm pa ta uî:š, strè:ščək je pa u'ən zlé:tu, j pa ré:ku, 'jes sëm pa šè: uî:š, ga j pa premà:gou; zakà:j mo prà:umo strè:ščək, ker ma glá:uo pa 'rep kukar strè:šca na 'šə (→ stržek, kraljiček) ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, JE: streške (str. 366), Plet.: strešek, ška, m., Frey. (F.), Cig., pogl. strežek, stržek, SSKJ: /, B: stréšček -čka m, GK: *

strnad = stą:rnà:d -a m, zool. *strnad*, *Emberiza*: stą:rnà:d je má:l zelè:ŋkast; stą:rnà:d pa na pó:je; stą:rnà:d je pa tá:k 'bəl zanî:kəRən 'təč, kukar urá:bəc; stą:rnà:də so bli 'tut ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša ptica pevka z navadno rjavo progastim hrptom in rumenim, belim ali rdeče rjavim trebuhom, GK: *

stržek m, zool. (→ strešček)

stržen = stəRžè:n -a m *stržen*: stəRžè:n s 'uən pobrà:u, da gre'jo ušî: pó:j u lù:kne; pá:lce sëm uómá:ju lepò: in preuó:rtou stą:r'žen 'uən

studenec = stədə:nc -a m *studenec*: pó: s tî:sto zmè:s nē:su pot stədə:nc, pa z začè:u spî:rat

sukati = sú:kat -am nedov. *sukati*: pó: s pa tî:sto rē:č polí:u gó:R po lî:mancax pa s usà:ko sú:kou

sukati se = sú:kat se -am se nedov. *sukati se*: tî:sta zmè:s se j začè:la sú:kat

svetel = sué:tu -tla sué:tu prid. *svetel* ♦ **svetlo seme** (→ seme)

ščinkavec = šî:ŋkouc -a m, zool. *ščinkavec*, *Fringilla coelebs*: šî:ŋkouc je biu tá:k a:rmè:ŋkast, 'zej jx pa ní: 'ueč; šî:ŋkouc je mè:jxən 'mən pí:san kukar štî:ŋgəlc; šî:ŋkouc je 'znən 'təč; šî:ŋkouc je j i'mou ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: ščinkovce (str. 366), Plet.: *, SSKJ: manjša ptica pevka, katere samec je po prsih rdeče rjav, GK: *

ščinkla = šî:ŋkla -e ž, zool. *samica ščinkavca*

ščetica = šetí:ca -e ž, bot. *divja ščetica in njen plod*: so učà:s naberá:l šetí:co 'tut, tò: za štî:ŋgəlc, da s mo dà:u 'kəksən 'cɔf nót, da se j mē:du z nə'mo, k je uobé:rəu; za štî:ŋgəlc smo pa šetí:co nastá:ulə; šetí:ca ma có:fe, tî:st bó:de, tá:ke có:fe j'ma, pó: pa na tî:ste có:fe, tî:st 'təm nó:t je pa sē:me; šetí:co so rá:d imé:l

šenkovati = šen'k'vət -kù:jem nedov. *dajati zastonj, podarjati*: tí:če smo šenkvá:l

škorec = škuó:rc -a ž, zool. *škorec*, *Sturnus vulgaris*: škuó:rc je seli:uc; škuó:rc je sî:u grá:xast ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: škorce (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica selivka temne barve s svetlimi pegami in dolgim ostrim kljunom, GK: *

škrjanec = škarjá:nc -a m, zool. *škrjanec*, *Alauda arvensis*: škarjá:nca pa poznà:m, pa p'rou əlpó: pó:je; na pò:ləx sëm uí:du škarjá:nce; škarjá:nc je pò:lškə tî:čək; škarjá:nc ma 'mal čò:pke ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: škrjančke (str. 366), Plet.: *, SSKJ: ptica pevka prsteno rjave barve navadno s čopom na glavi, GK: *

šmarnica = šmá:rənca -e ž, zool. *majhna ptica pevka z rjavo rdečim oprsjem in čelom, taščica*, *Erithacus rubecula*: šmá:rənca j spó:dej čî:st ardé:ča, šmá:rənca počè:p-

je; za šmá:rənce so já:jca uod mrà:uəl nabirá:l; učà:səx so u KRó:p samò: šmá:rənce ímè:l, pó: so pa xodí:l po mraulì:səx já:jca nabè:rat, da so íx fù:tral; pastírí:ca mí:ga z ré:pam, tà: pa skò:z dè:la tkò: z glà:uò, skò:s se zaxvalù:je (→ taščica) ◇ NB: *, TŠ: */, A: šmarnice (str. 1), JB: /, JE: šmarnice ali taščice (str. 366), Plet.: šmárnica, f. 1) der Hausrothschwanz (sylvia tithys), C, Frey. (F.), Erj. (Z.); – = taščica, das Rothkehlchen (sylvia rubecula), Cig., Hip. (Orb.), Frey (F.); SSKJ: ≠, GK: *

šoja ž, zool. (→ mešoga) ◇ NB: */, TŠ: *, A: šoje (str. 3), JB: /, JE: več vrst šoj (str. 366), Plet.: *, SSKJ: gozdna ptica z močnim kljunom in modrimi in črnimi črtastimi peresci na krilih, GK: *

šopati = šò:pat -am nedov. *gačiti*: Gà:bra í šò:pou

šprahovec = šprá:xouc -a m, zool. *vrsta drozga*, *Turdus*: šprá:xouca j i'mou só:set ujè:dga, tò: so ga z gnè:zda uže:l, pó: so ga pa zrè:dlò, tò: í to'kə pè:u, še dóns ga šli:šam; tò: í mè:ixnə uè:č k pa ta drù:g tí:čkə; šprá:xouc je má:l da:rgà:č; 'on je í'mou škà:tlo korù:zne mò:ke in je tē: šprá:xouce gojì:u (→ drozg) ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: šprahovec, šprahovca (str. 363), šprahovce (str. 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: špráhovec -vca m, GK: /

špringoš = šprí:ngoš -a m *mišnici podobna težnostna komorna past za lov-ljenje ptičev*⁵: pozí:m smo louì:l mà:ngəlce na šprí:ngoš, tò: í tá:ka kukar mī:səncə, urá:tca se otré:jo, pó: pa tí:čək g're nò:t, nò:t pa našti:maš, da kà:usa 'kej, se pa sprò:š, se pa urá:tca zapré:jo, pó: maš pa d'ga; tò: smo íx lovì:l na šprí:ngošē še: pa šè:; šprí:ngoš je za tí:če lo'ut; 'kar səm ujè:u tí:čou, səm jəx u šprí:ngoš djà:u

štant = š'tant štá:nta m *stojšče, lovišče*: tò: s i'mou só:i š'tant; tò: smo usá:k só:i kó:nc ímè:l, da so se pó:i tí:č razletà:ual; Tò:ne me í pé:lou na š'tant

štanžica = štà:nšca -e ž *palčka kot gradbeni element ptičje kletke*: narè:du í pò:dən nò:t, pa gó:r štà:nšce, tē:le lšè:ne; na sré:d je í'mou 'še ene urá:ta, da s mo lò:ž zamè:nou štà:nšce, k so 'tud usrá:ne rà:tale

štingelj = štì:ngəlc -a m, zool. *lišček*, *Carduelis carduelis*: štì:ngəlce (T mn.); štì:ngəlca ní: nò:t; pó: so se pa 'tam an štì:ngəlc ujè:l; za štì:ngəlca smo pa šetí:co nastá:ulò; 'tam nò:t pó:i štì:ngəlc gó:r pərletí: pa tí:st 'uən kà:usa; u KRó:p ní: blə s'kor xí:še, da b na ímè:l štì:ngəlca pa cà:izəlca pər bà:it ◇ NB: *, TŠ: *, A: štinglc, štinglce, štingelci (str. 1), JB: /, JE: štinglce (str. 364, 366), Plet.: /, SSKJ: /, B: štín-gelj -a ž, GK: štinglec

štinglja = štì:ngla -e ž, zool. *samica štingeljca*: səm pa 'le štì:nglo ujè:u, je ré:ku Nà:ce, 'kəR spú:st jo

štrcelj = štó:rcəl -cla m *štrcelj*: sè:de na tí:ste štó:rcle, k so lì:mance zatá:knene in se ujá:me

taščica ž, zool. (→ šmarnica) ◇ NB: */, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: taščic (str. 363), šmarnice ali taščice (str. 366), Plet.: *, SSKJ: majhna ptica pevka z rjavo rdečim oprsjem in čelom, GK: *

tečti = té:čt -em nedov. *teči*: če í biu lì:m pɾegò:st, se 'təč ní: parjè:u, če í biu pa pɾeré:dək, je pa dól tē:ku

tič = 'təč tí:ča m *ptič*: s'kou je vé:lək 'təč; ní:səm dobì:u nè: lì:mance pa nè: tí:ča; je pa uzí:gnu se, pa zlè:tu, kló:bək je dól pà:du, 'təč je pa z zué:zanəm nogà:m

⁵»Drugod na Slovenskem se podobne težnostne komorne pasti /.../ zapirajo večinoma tako, da ptica s svojo težo premakne paličico, na katero je sedla, in ob tem spodmakne tisto, ki je podpirala kletkin pokrov« (Smerdel 1992: 51).

zlě:tu; o sųetmo Mišě:l so tí:č zRě:l; tò: so z'lə razlí:čnə tí:č; ʊsà:k 'təč ní: biʊ dó:bəR, z ga pərně:su 'ʊən, je biʊ lox'ka 'kəR tí:x; u KRó:p ní:so ənkò:l tí:čou jě:dlə; tí:čou ní:ma 'ųeč ♦ **iti na tiče** *iti loviti ptiče*: ré:klə smo, ɟə grěmo na tí:če

tičar = tí:čar -ja m 1. *kdor lovi, ima ptiče*: 'jes səm biʊ tí:čar; k'le ɟ blə nē:ɟ-bəl zani mí:ʊ, k se ɟ začě:ʊ tí:čji ló:ʊ, k so ʊ'sə tí:čarjə na 'kəp letě:l, a maš 'keɟ li:ma 2. m, zool. *mali sokol, ptičar*: tí:čar tí:čke končù:je

tiček = tí:čək -čka m *ptiček*: tí:čək g're ʊ šprí:ŋgoš; je tí:čək parlě:tu gó:R; mē:ɟxən tí:čək

tičji = tí:či tí:čja tí:či prid. *ptičji (kot ptiči, za ptiče, od ptičev)* ♦ **tičji lim** (→ lim); tičji lov (→ lov); tičji sokol (→ sokol); tičja / ptičja ohcet (→ ohcet)

tramiček = tramí:čək -čka m *tramiček, stebriček kot gradbeni element ptičje kletke*: tramí:čke desě:t kat desě:t

trebuh = trě:bəx trebú:xa m *trebuh*: je rjá:ʊOR'men po trebú:xa

tresorepka = tresORè:pka -e ž, zool. *bela pastirica, Motacilla alba*: mì: ɟ prà:ʊmo 'tut tresORè:pka; tresORè:pka ɟ flì:ska (→ fliska, pastirica) ♦ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: , SSKJ: ptica pevka z dolgim črnim in ob straneh belim repom, s katerim potresava; bela pastirica, GK: *

trgati = tǎ:rgat tǎ:rgam nedov. *trgati*: li:m sʊa š'la tǎ:rgat

trpotčev = tǎrpó:tčou -a tǎrpó:tčou prid. *trpotčev, od trpotca*: tǎrpó:tčou sé:me ɟ biʊ 'tut za tí:če ♦ **trpotčevo seme** (→ seme)

trup = trù:p -a m *trup*: 'təč ma 'rep pa glá:ʊo, pa trù:p pa nogè:

truplo = trú:plə -a s *trup*: trú:plə ma

udariti = udá:rt udà:rəm dov. *udariti*: pó: ɟ pa z refetní:co ʊdà:RU tok'le, pa ŋkà:mar 'ųeč ní: mǒ:gu

udomačiti se = udoma'čət se -í:m se dov. *udomačiti se*: mladí:č se ɟ là:ži udomà:ču

uharica = ʊ:xarca -e ž, zool. *uharica, Asio otus*: só:ʊa ʊ:xarca ɟ bla k'le zná:na ♦ NB: */, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: roparska nočna ptica z okroglo glavo in pernatimi uhlji, GK: *

ujeda = ʊjě:da -e ž *ujeda*: šǒ:ja ɟ pa radové:dna, k je u bî:stvu ʊjě:da

ujet = ʊjě:t -a ʊjě:t prid. *ujet*: 'zeɟ mam pa 'jes skolí:ča k'le ʊjě:dga, če ga ʊš ʊzě:ʊ

ujetec = ʊjě:təc -tca m *ujeti ptič*: ʊá:blenc nama ɟ u'sou, sʊa mu pa 'kəR ʊjě:t-ca ʊəRnǐ:la, pa ɟ 'koɟ pogrú:ntou, da ní: ta prà:ʊ

ujeti = ʊjě:t ʊjá:mem dov. *ujeti*: ʊjě:ʊ səm jəx pa n fǒ:louš, tǒ:g da ɟ blǒ rě:s ʊži:tək; še dǒ:ns ʊě:m, k səm aŋ'kət, je to'kə lpǒ: lú:na sjà:la, səm tká:ɟ cà:ɟzəlcou ʊjě:ʊ; mǐ:dva s fǒ:tram sva ga ŋ'kət ʊjě:la na fǒ:louš

ujeti se = ʊjě:t se ʊjá:mem se dov. *ujeti se*: to'kə se ɟ ʊjě:ʊ, pa ɟ zlě:tu, pa ɟ li:manca ʊod nē:ga pá:dla, pa ní:səm dobì:ʊ nē: li:mance pa nē: tí:ča; pó: so se pa 'təm an šǐ:ŋəlc ʊjě:l; tǒ: se ɟ kě:R ʊjě:ʊ ponauě:doma

uta = ú:ta -e ž *uta*: ú:to s narě:du z ʊě:ɟ, da s lox'ka tí:če opaz'ʊou; in pó: s u tí:sto ú:to zlě:zu

vabiti = ʊá:bət -əm nedov. *vabiti*: ʊá:blenc je 'təm spǒ:deɟ pě:ʊ, se ní: dà:ʊ 'kar oPRá:ʊt, ga ɟ ʊá:bu nazá:ɟ

vabljenček = uá:blenčək -čka m *ujeti ptič, ki s petjem privablja na limanice druge ptiče, vabnik, vabljenik*: in je parlé:tu na fǒ:loʊš, k je uí:du uá:blenčka nó:t in se í ujè:u; uá:blenčka m posǒ:t; če pa uá:blenčək ní: pè:u, so pa tí:č mè:m leté:l (→ vabljenec)

vabljenec = uá:blenc -a m *ujeti ptič, ki s petjem privablja na limanice druge ptiče, vabnik, vabljenik*: uá:blenca dǐ:neš, da íx pa:rúà:b u'kəp; uá:blenc je 'təm spǒ:deǐ pè:u (→ vabljenček)

valiti = ual'ət ualí:m nedov. *valiti*: drù:ge mò:rjo ual'ət

veja = vè:ja/uè:ja -e ž *veja*: uè:je dó:l mé:tat; lî:mance s mò:gu ímè:t, pa dvè vè:je s postá:uu, pa zarè:ze s narè:du nó:t, 'ne, in pó: s lî:mance natak'noʊ

viža = uí:ža -e ž *melodija* ● za ptiče **delati viže peti**: sá:mčək pa uí:že dǐ:la, a'ne, tò: pa fà:ín pó:je; ká:šno dǒ:ugo uí:žo í dǐ:loʊ

vkup = u'kəp prisl. ● **dejati vkup** (→ dejati)

vleči = ulé:čt -čem nedov. **1. vleči**: s usà:ko lî:manco tkǒ: lepǒ: 'uən ulé:ku, **2. raztegovati**: če z 'bəl lî:m tok'le ulé:ku, 'bəl je biʊ mó:čən

vleči se = ulé:čt se -čem se nedov. *vleči se*: tá:ka mà:sa í bla, da se í ulé:kla

viliti = ulí:t ulí:jem dov. *viliti*: pó: s pa 'təm nó:t u laʊǒ:r ga ulí:u

voda = uó:da -e/ uǒ:de ž *voda*: lî:m u uó:d; uó:da í bla u fǒ:loʊžə, da se í 'təč na-pǐ:u pa da se í skǒ:poʊ; pó: z ga pod uǒ:do meč'koʊ; pó:í s tò: ké:po dà:u cà:ítat u uǒ:do

vodeb = uǒdè:b -a m, zool. *vodeb, Upupa epops* ◇ NB: /, TŠ: */, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: rdečkasto rumena ptica s pokončno pahljačasto perjanico, Upupa epops, GK: *

vodomec = vodǒ:mc -a m, zool. *vodomec, Alcedo atthis*: vodǒ:mc se í dǒ:ržou po Lî:pənc če dó:l; vodǒ:mc je p'loʊ, letí: pa kǒ: stré:la in čì:m ga ubì:ješ, spremení: bà:uo, se 'nəč 'ueč na suǐ:t ◇ NB: /, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša obvodna ptica z modro zelenim perjem po hrbtu, močnim kljunom in kratkimi rdečimi nogami, Alcedo atthis, GK: *

vrabec = urá:bəc -pca m, zool. *vrabec, Passer domesticus*: urá:pce sǒ:rtajo ldjè:, 'nəč jəx na uobrǎ:ítajo; urá:pcou je do'uəl; urá:bəc je 'bəl mè:stən 'təč, zanì:kərna nadlè:ga ◇ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: manjša ptica s sivim in rjavim hrptom in umazano belim trebuhom, živeča v bližini človekovih bivališč ali na poljih, GK: *

vran = urǎ:n urá:na m, zool. *vran*

vrana = urá:na -e ž, zool. *vrana, Corvus*: k'le so ble 'bəl urá:ne; 'jes səm 'moʊ urá:no uǒdomačé:no, NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: večja ptica črne ali črno sive barve s spredaj nekoliko ukrivljenim kljunom, GK: *

vratca = urá:tca urà:tc s mn. *vratca (na pasti, ptičji kletki)*: urá:tca se zapré:jo, pó: maš pa uǐ:dgə; na strané:x je í'moʊ fǒ:loʊš ane urá:tca za xrá:no pa ane urá:tca za posǒ:do za uǒ:do

vrbov = uǎ:rboʊ / uǎ:rboʊ -a uǎ:rboʊ / uǎ:rboʊ prid. *vrbov, od / iz vrbe*: ♦ **vrbova paličica** (→ paličica)

vtakniti = utá:kənt -knem dov. *vtakniti*: tá:ke zarè:ze smo narè:dlə z nó:žəm, pó: s pa 'təm nó:t utak'noʊ, k je bla na pá:lčca uǒšpì:čena

zajedalec = zajedà:uc -a m *zajedalec*: tì:čji lî:m je zajedà:uc

zamenjati = zamé:nat -am dov. *zamenjati*: ʊ fǒ:loužə ǰ blə tré:ba štà:nšce zamé:nat, ʊsà:ke tǒ:k cà:ǰt smo ǰx zamená:l

zanka = zà:ŋka -e ž *zanka*, *locen*: anì: so louì:l 'tut na zà:ŋko (→ žimnica)

zapoditi = zapo'dət -odí:m dov. *zapoditi*: pa smo ga še ʊčà:səx š'lə, da ga b má:l ... zapo'dət, da ǰ nanǒ:ʊ parlé:tu

zareza = zarè:za -e ž *zareza na hrastiču / prekli za zatikanje limanic*: tá:ke zarè:ze smo narè:dlə z nó:žam, pó: s pa 'təm nó:t utak'noʊ, k je bla na pá:lčca ʊo-špì:čena

zarezati = zaré:zat -è:žem dov. *zarezati*: tokǒ:le nó:t z zaré:zoʊ

zasaditi = zasa'dət -adí:m dov. *zasaditi*: tǒ: smo ʊotsé:kal ga, pa ʊošpì:člə, pó: smo ga pa ʊ zè:mlo zasà:dlə

zaspavec = zaspá:nc -a m, redko *omela na hrastu*: lì:mə se lox'ka ré:če 'tut zaspá:nc (→ (ptičji) lim, grm, grmovje) ◊ JE (ustni podatek): *

zaviti = zaʊí:t zaʊí:jem dov. *zaviti*: pa s nó:t zaʊí:ʊ lì:mance

zatakiniti = zatá:kənt -knem dov. *zatakiniti*: zatá:kənt lì:mance

zataknen = zatá:knen -a zatá:knen povdk. *zataknen*: sè:de na tì:ste štá:rcle, k so lì:mance zatá:knene in se ʊjá:me

zavrtan = zaʊǒ:rtan -a zaʊǒ:rtan povdk. *zavrtan*: s lù:kənce ǰ'moʊ zaʊǒ:rtane

zavrtati = zaʊǒ:rtat -am dov. *zavrtati*: gù:n ŋam je lù:kənce zavǒ:rtəʊ

zažgoleti = zažgolé:t -í:m dov. *zažgoleti*: tì:čək je zažgo'loʊ

zdivjan = zdiʊjá:n -a zdiʊjá:n povdk. *zdivjan*: 'kəšən 'təč je biʊ p'roʊ zdiʊjá:n

zdrgniti = zdǒ:rgənt zdǒ:rgnem dov. *zdrgniti*: čé:šnoʊo kǒ:žo s mǒ:gu ʊd obé:x straní: tkǒ: med zobmí: fá:jən zdǒ:rgənt

zelen = ze'len zelé:na ze'len prid. *zelen* ♦ **zelena žolna** (→ žolna)

zelenec = zelé:nc -a m, zool. *zelenec*, *Carduelis chloris*: zelé:nc je tá:k lè:p 'təč; zelé:ncə so gó:rskə tí:č; zelé:nc je mal ʊè:č k cà:ǰzəlc; zelé:nc pó:je lepǒ:, stǒ:rnà:d pa na pó:je ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica pevka rumeno zelene barve z močnim, kratkim kljunom, *Carduelis chloris*, GK: *

zleteti = zleté:t -í:m dov. *vzleteti*: je pa ʊzǐ:gnu se, pa zlé:tu, klǒ:bək je dǒ:l pà:du, 'təč je pa z zʊé:zanəm nogà:m zlé:tu

zmes = zmè:s zmesì: ž *zmes*, *snov*: da se ǰ tì:sta zmè:s začé:la sú:kat (→ masa)

zonegaviti = zonegá:ʊt -à:ʊəm dov. *zonegaviti*, *premečkati*, *premešati*: lì:m je blə tré:ba má:l zonegá:ʊt

zonegavljen = zʊŋgà:ʊlen -a zʊŋgà:ʊlen prid. *zonegavljen*, *premečkan*, *premešan*: k je biʊ lì:m to'kə zʊŋgà:ʊlen, z ga pa djà:ʊ gó:r

zrediti = zre'dət zredí:m dov. *vzrediti*: je skǒ:la u gné:zd dobì:ʊ, pó: ga ǰ pa do'ma zRè:du

zrel = z'roʊ zRè:la z'roʊ prid. *goden*, *zrel*: o sʊetmo Mišé:l so tí:č zRè:l

zrihtati = zRí:xtat -am dov. *urediti*, *očistiti*: 'žəʊ m je, da ga ní:səm sà:m zRí:xtəʊ pa našǒ:pat dà:ʊ

zvaliti = zʊa'lət zʊalí:m dov. *zvaliti*: k je pšá:nce pobrá:la, ji ǰ dá:la še nè:na já:ǰca nazá:ǰ, tǒ:g da ǰ šè: sʊǒ:je zʊalí:la.

zvezan = zʊé:zan -a zʊé:zan prid. *zvezan*: 'təč je pa z zʊé:zanəm nogà:m zlé:tu

zvezati = zúé:zat zúé:žem dov. *zvezati*: pó: səm mo pa nogè: zúé:zoŋ

zvijati se = zúí:jat se -am se nedov. *zvijati se*: pá:lčke, k so se rá:de zúijá:le; ta pà:RU s 'šou pá:lčce naré:zat, tē:le, uá:rboŋe, tē:le, k se zúí:jajo

ženiti se = žé:nt se žé:nəm se nedov. *ženiti se, pariti se*: tí:č se žé:njo, 'se ué:š, kokó: prà:ujo, 'təč tí:ča, 'fənt deklí:ča

žica = ží:ca -e ž, knjiž. *žica*: lù:kənce so gotó:ŋ 'kəR prežgà:l za ží:ce skò:z (→ drat)

žimnica = žì:mənce -e ž na *deščico pritrjena zanka iz žime, v katero se uja-me ptič; locen kot pasivna past za lovljenje ptičev*: na žì:mənce smo loŋí:l pozí:m mà:ŋgəlcə učà:səx, da s jəx na žì:mənce uŋjè:ŋ; žì:mənce smo narè:dlə na dī:lco, pa jè:d gó:R djá:l, k je pəR'sou, je pa djà:ŋ nogó: ŋ žì:mənce, k je uodlé:tu, se mo j pa zadá:rgənlə, j biŋ pa uŋjè:t; tá:ke zà:ŋke smo narè:dlə, z ží:me; ana dī:lca pa zà:ŋka uod žì:mənce pa jé:st gó:R (→ zanka)

žolna = žó:ŋna -e ž, zool. *žolna, Picus*: žò:ŋən mamó 'ueč uò:rst ♦ **črna žolna črna žolna**: nà:iŋjè:č je čs:rna žó:ŋna, k ma rdé:čo glá:ŋo, je 'bəl u gmà:jnə; **zelena žolna zelena žolna**: zelé:na žó:ŋna se đarží: sadŋnà:kou ◊ NB: *, TŠ: *, A: /, JB: /, JE: /, Plet.: *, SSKJ: ptica z močnim dletastim kljunom in nogami, prilagoje-nimi za plezanje po deblu, GK: *

žvrgoleti = žŋərgolé:t -í:m nedov. *žvrgoleti*: sá:mčək žŋərgolí:; če uá:blenc ní: žŋərgo'loŋ, je biŋ za'nəč

4. Konec

Zbrano besedje je primerno za jezikoslovno (dialektološko in etimološko) anali-zo, besedila pa zanimiva tudi za etnologe in morda ornitologe.

V zbranem besedju se odražajo glasoslovne in oblikoslovne lastnosti kroparske-ga govora, ki so že bile predstavljene v drugih avtoričinih člankih.⁶ Zanimiv pa je tudi besedotvorni vidik zbranih poimenovanj za ptiče – samce in samice. Med preko 60 zbranimi imeni vrst ptičev pevcev in drugih ptičev, ki so jih lovili ali jih le opazovali v naravnem okolju, so imena pogosto tvorjena z obrazilom -əlc za samca in zamenjevalnim obrazilom -l(j)a za ustrezno samico (npr. cà:jzəlc – cà:jzla, štì:ŋ-gəlc – štì:ŋgla, mà:ŋgəlc – mà:ŋgla), tudi obrazilo -əl se v poimenovanju za samice zamenja z -la (dī:mpəl – dī:mplə), obrazilo -ŋ v poimenovanju samca ima žensko-spolske ustreznice -ouka (npr. kò:s – kò:souka) ali -í:ca (s'kou – sokolí:ca), obrazilo -čək se zamenjuje s -ka (kanà:rčək – kanà:rka) ali pa govorcí ne poznajo oz. nikoli ne uporabljajo posebnega poimenovanja za samice (kralí:čək, pogorè:učək, strè:š-čək), kar velja tudi za obrazilo -ək (čì:žək) in -əc/-c/-ouc (škúó:rc, ší:ŋkouc, zelé:nc, ŋrā:bəc). Za nekatere vrste ptic poznajo le poimenovanja za samice oz. nimajo po-sebnih poimenovanj za oba spola (flì:ska, žó:ŋna, kú:kouca, lá:stouka, məšó:ga, šmá:rənce). Samec ŋrā:ne je ŋ'rəŋ.

V Kovaškem muzeju v Kropi pripravljajo (pripravljamo) tudi avdiovizualni zapis o lovu na ptiče – ta dokument časa in prostora naj bi bil opremljen s knjižico z na-rečnim zapisom (in prevodom v knjižni jezik) o tej dejavnosti in pričujoči članek že-li biti nekakšen uvod v to tudi dialektološko zanimivo delo.

⁶ Škofic 1996, 1997, 1998, 1999.

Ptičarja Nace Blaznik in Tone Šolar st. na Jarmovem travniku kmalu po 2. svetovni vojni

Nace Blaznik s svojimi ptiči leta 2000 (foto: Jožica Škofic)

Folovž v Kovaškem muzeju v Kropi (foto: Jožica Škofic)

Špringoš v Kovaškem muzeju v Kropi (foto: Jožica Škofic)

Literatura in pisni viri

- Bertoncelj, Joža. 1973. *Kroparske zgodbe*. Kropa.
- Besedišče slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki. Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1998.
- Cvenkelj, France idr. 1980. *Slovenski lovski priročnik. Tretja dopolnjena izdaja*: 544–548, 732–737. Ljubljana: Lovska zveza Slovenije.
- Debenjak, Doris, Božidar in Primož. 1993. *Veliki nemško-slovenski slovar*. Ljubljana: DZS.
- Eržen, Jože. 1997. »Kroparski ptičarji«, *Etnolog: Glasnik Slovenskega etnografskega muzeja* LVIII/7: 361–369. Ljubljana.
- Filipi, Goran. 1992. »Istrska ornitonimija: škrjanci«, *Annales* 2/2: 7–13. Koper.
- Filipi, Goran. 1993. »Istrska ornitonimija: ptičja imena v istriotskih govorih«, *Annales* 3/3: 293–298. Koper.
- Filipi, Goran, Barbara Buršič Giudici. 1998. *Istriotski lingvistički atlas = Atlante linguistico istrioto*, (Atlas 1): 273–311 (Ptice/Uccelli). Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- Filipi, Goran. 1999. "Diahrono in sinhrono prepletanje govorov v slovenski Istri na primerih ornitonimijskega gradiva," *Logarjev zbornik*: 287–297. Maribor: Slavistično društvo.
- Geister, Iztok. 1980. *Slovenske ptice*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Geister, Iztok. 1995. *Ornitološki atlas Slovenije: Razširjenost gnezdičk*. Ljubljana: DZS.
- Gjurin, Velemir. 1986. »Načela sodobnega izrazijskega slovarja«, *Slovenski jezik v znanosti* 1: 151–187. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Gregori, Janez, Ivan Krečič. 1979. *Naši ptiči*. Ljubljana: DZS.
- Interno listkovno gradivo za SSKJ*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Košir, Stanko. 1997. *Slovar rutarške in srenške govorice*. Rute/Gozd Martuljek: samozaložba.
- Makarovič, Marija. 1978. *Kmečko gospodarstvo na Slovenskem*: 225–227. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Napotki za redakcijo samostalnika, pridevnika in glagola v SSKJ. Interni priročnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*. Ljubljana 1981. Tipkopis.
- Nicolai, Jürgen. 1988. *Ptice pevke*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Novak, Franc. 1985. *Slovar beltinskega prekmurskega govora*. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Pleteršnik, Maks. 1894–1895. *Slovensko-nemški slovar*. Ljubljana: Knezoškofijstvo.
- Podvračar, Tone. 1927. "Spomini na kamnogoriške ptičarje," *Lovec: Glasilo slov. lovskega in slov. ribarskega društva v Ljubljani* XIV: 17–19. Ljubljana: Slovensko lovsko društvo.

- Ptičarstvo ali ptičarija v Kropi*. Kropa: Arhiv Kovaškega muzeja v Kropi. 4 str., Tipkopis.
- Silvester, Marta. 1978. *Priročnik za tehnično stran redakcije gesel. Interni priročnik Inštituta za slovenski jezik (Frana Ramovša ZRC) SAZU*. Ljubljana. Tipkopis
- Smerdel, Inja. 1992. »Med smrtjo na krožniku in ječarsko ljubeznijo ali o ptičjem lovu v Brdih«, *Etnolog, Glasnik Slovenskega etnografskega muzeja* LIII/1: 29–73. Ljubljana.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: (ZRC) SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša – DZS, 1970–1991.
- Škofic, Jožica. 1996. »Oslabitev in onemitev samoglasnikov v kroparskem govoru«, *Slavistična revija* 44/4: 471–479. Ljubljana.
- Škofic, Jožica. 1997. »Fonološki opis govora Kroke (SLA 202)«, *Jezikoslovni zapiski* 3: 175–189. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Škofic, Jožica. 1998. »Mikrotoponimi v Kropi in bližnji okolici«, *Jezikoslovni zapiski* 4: 47–71. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- Škofic, Jožica. 1999. »Nekatere glasoslovne značilnosti govora Kroke na Gorenjskem«, *Logarjev zbornik*: 99–108. Maribor: Slavistično društvo.
- Tominec, Ivan. 1964. *Črnovrški dialekt*. Ljubljana: SAZU.
- Umek, Ema. 1970. "Lov in lovstvo," *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev: Zgodovina agrarnih panog. I. zvezek. Agrarno gospodarstvo*: 469–494, posebno 474–480. Ljubljana: SAZU, Inštitut za zgodovino, Sekcija za občo in narodno zgodovino – DZS.
- Weiss, Peter. 1998. *Slovar govorov Zadrečke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami. Poskusni zvezek (A–H)*. Ljubljana: Založba ZRC.

Prispelo novembra 2000, sprejeto januarja 2001

Received November 2000, accepted January 2001

O ptičjem lovu in ptičarstvu po kroparsko

Članek prinaša besedila in besedje, zbrano ob raziskovanju zanimivega običaja moških prebivalcev Kroke na Gorenjskem – ptičjega lova. V slovarskem delu članka so za pripovedmi ptičarjev predstavljena poimenovanja vrst ptičev, poimenovanja naprav, priprav in postopkov pri lovu na ptiče, besedje, ki označuje ukvarjanje z ujetimi ptiči ipd. Ker običaj s spremenjenim načinom življenja in izrabljanja prostega časa izginja, se iz aktivnega besednega zaklada Kroparjev izgublajo tudi narečni izrazi tega pomenkega oz. besednega polja. Tukajšnji članek tako prinaša ne le narečne strokovne izraze s področja ptičarstva, ampak tudi del (nekdaj) praktičnosporazumevalnega narečnega besedja.

On Capturing and Raising Songbirds in the Kroke Dialect

The article presents dialect texts and vocabulary pertaining to the interesting custom of capturing songbirds in Kropa in Upper Carniola. The material was

collected in the course of fieldwork among the male inhabitants of Kropa. In the lexical part of the article the names of types of birds, names of tools, methods for capturing the birds, and vocabulary characteristic of songbird hobbyists, etc., are covered. As the custom is dying out because of changing lifestyles and use of leisure time, the active vocabulary of Kropa dialect speakers is losing this semantic field. The present article presents not only the specialized vocabulary of songbird hobbyists, but also some (erstwhile) vocabulary of everyday communication in the dialect.